SPRAWOZDANIE DYREKTORA

C. K.

GIMNAZYUM ŚW. JACKA

W KRAKOWIE

za rok szkolny 1894.

KRAKÓW.
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

Druk Wł. L. Anczyca i Spółki, pod zarządem Jana Gadowskiego.
1894.

TREŚĆ.

„ANNA Z NABRZEŻA" SEWERYNA GOSZCZYŃSKIEGO.

PRZEZ

MIKOŁAJA MAZANOWSKIEGO.

Dzieje naszej literatury mało zajmowały się Sewerynem Goszczyńskim, mniej, niż którymkolwiek innym z wybitniejszych poetów pierwszej połowy naszego stulecia. Niewyjaśnionym dotychczas zbiegiem okoliczności obfitą rękopiśmienną spuściznę „kozackiego wieszcza" tak zaprzepaszczono, że pomimo gorliwych starań i zabiegów Władysława Bełzy nie udało się jej odszukać; zebraniem korespondencyi Goszczyńskiego nikt się dotychczas nie zajął: biograf przeto autora „Zamku Kaniowskiego" obecnie miałby bardzo trudne zadanie, zmuszony oprzeć się wyłącznie na dziełach samego poety i na tem, co o życiu jego napisał Giller Agaton w „Sobótce", (księdze zbiorowej ku czci poety, wydanej w r. 1875. we Lwowie), A. Świętochowski w „Opiekunie domowym" z r. 1871 Nr. 16 i 17, Karol Widman w „Strzesze" z r. 1872, Władysław Zawadzki w „Ruchu literackim", tomie III, i na drobniejszych okruchach i wiadomościach, porozrzucanych w różnych czasopismach i pamiętnikach [1]).

Co więcej, nawet dzieła tego poety nie wyszły w zbiorowem i zupełnem wydaniu. Stosunkowo najlepsze i najobfitsze wydanie lipskie z r. 1870 nie zawiera: „Nowej epoki poezyi polskiej", przekładu pieśni Ossiana, „Nocy Belwederskiej", „Posłania do Polski", „Dziennika podróży do Tatrów", „Bogarodzicy",

---

[1]) Np. Nekrologi w „Gazecie narod." 1876. Nr. 47. i nast., w „Dzien. Polsk." z r. 1876. Nr. 46-50, w „Przyjacielu domowym" 1876. Nr. 6.

przekładu „Roberta Dyabła“ Ernesta Raupacha, artykułów: „Z dziennika artysty“, „Stanowisko poezyi i poetów w społeczności“, „Wyjątki z dziennika podróży po zachodniej części Galicyi“ [1]), Podróż do Tatrów“, „Opis doliny Kościeliska“ [2]), ani artykułów ogłoszonych w „Demokracie polskim“ z r. 1841—2; nie zawiera rozpraw: „Rzut oka na żywot A. Malczewskiego“, „Słowo o poświęceniu“. Jeżeli najzupełniejsze dotychczasowe wydanie pism Goszczyńskiego tylu ważnych a drukowanych już prac jego nie zawiera, to nie dziw, że nie jest jeszcze łatwo obecnie zdać sobie dokładną sprawę z żywej i dość wszechstronnej pracy literackiej tego autora.

O stanowisku i znaczeniu literackiem Goszczyńskiego zdania również nie są ustalone. Obok uwielbienia i samych niemal pochwał jednych, naprzykład Gillera lub A. Świętochowskiego, znaleść można między ocenami poważne zdania, wręcz odmawiające Goszczyńskiemu większego znaczenia na polu poezyi narodowej. Należy jednak dodać, że oceny te nie są poparte szczegółowszym krytycznym rozbiorem, a niekiedy zamącone są stronniczą sympatyą lub antypatyą i za bezstronne uchodzić nie mogą.

Natomiast tak zwolennicy talentu i przekonań Goszczyńskiego, jak przeciwnicy zgodni są w jednem: wszyscy składają należny hołd nieposzlakowanym i cennym zaletom charakteru, najlepszej woli i czystemu patryotyzmowi tego męża.

Z dzieł poetycznych Goszczyńskiego najwcześniejszą, najwięcej znaną i cenioną jest jego powieść poetyczna „Zamek Kaniowski“. To też utwór ten stosunkowo najczęściej był i bywa omawiany, jakkolwiek i ten nie doczekał się jeszcze wyczerpującej oceny. Natomiast największe co do rozmiarów poetyczne dzieło tegoż poety, „Anna z Nabrzeża“, jest w szerszych kołach miłośników literatury znane prawie tylko z tytułu, było zawsze i jest uważane za utwór bardzo miernej wartości i z góry niejako przeznaczone na zapomnienie.

A jednak zasługuje ono na baczniejszą uwagę i rozbiór, już

---

[1]) Ziewonia. Lwów 1834.

[2]) I, 1. „Powsz. Pam. nauk i um.“ z r. 1835.

choćby ze względu na autora, który, bądź co bądź, niepoślednie zajmował miejsce w szeregu poetów najświetniejszej doby naszej literatury a i dziś jeszcze ma swoich wielbicieli. Właściwości talentu, wady i zalety pisarza odsłaniają się częstokroć daleko wyraźniej w jego utworach za słabsze uważanych.

„Anna z Nabrzeża“ wyszła poraz pierwszy w wydaniu zbiorowem pism Goszczyńskiego we Wrocławiu w r. 1852, a zatem ze wszystkich znanych dzieł jego poetycznych (z wyjątkiem „Posłania do Polski“, wydanego w Paryżu w r. 1869), najpóźniej. Nim zastanowimy się nad zagadnieniami, dotyczącemi genezy i wartości tego utworu, nie będzie od rzeczy przypomnieć jego osnowę.

Zdarzenie rozgrywa się w Nabrzeżu za czasów Jana Kazimierza. Po wojnie szwedzkiej zawarto pokój i powszechna z tego powodu zapanowała radość. Ale radości tej nie podziela Anusia na zamku w Nabrzeziu. Powód smutku głęboko utajony w dziejach jej serca. Anusia kocha, a jej ukochany nie wraca z boju. Anusia gardziła licznym rojem zalotników, ubiegających się o jej serce i rękę, bo marzyła o rycerzu dzielnego serca i żelaznej ręki, o bohaterze, któryby podobny był do Czarnieckiego. I oto spełniły się jej marzenia. Pewnego razu na zamek w Nabrzeżu uderzyły tłumy Kozaków pod wodzą Chmielnickiego. Dzielnie broniła się załoga zamku pod wodzą Wojskiego, ojca Anusi, ale bój był nierówny, w zamku załoga nieliczna, na włosku przeto wisiało bezpieczeństwo. Wtem w chwili najkrytyczniejszej zjawiają się na odsiecz hufce husaryi, prowadzone przez dzielnego i młodego rycerza, Jana, herbu Rawicz, Zapłockiego. W oczach Anusi, przyglądającej się z wieży zamku, rozgrywa się wspaniała scena bitwy. Kozacy przerażeni nagłą odsieczą pierzchają. Rycerz, jak sokół za bezładnem stadem gołębi, goni za uciekającymi. A kiedy wśród okrzyków radości w tryumfie wrócił z pogoni, natychmiast poznała w nim Anusia przedmiot swych marzeń. Zapłocki miał kilka ran znacznych i musiał przez cały miesiąc w Nabrzeżu pozostać; w tym to czasie oboje zapałali ku sobie wzajemnym a gorącym afektem i przeżyli całe wieki miłości. Lecz rycerz wyzdrowiał wreszcie i ruszyć musiał na pole boju i chwały.

W II części kreśli poeta głęboką tęsknotę Anusi za ukochanym. Kiedy mieszkańcy zamku modlą się przed Bogarodzicy obrazem o pokój, o dobro ojczyzny, w Annie jakby dwie były istoty: Polski i kobiety; usta głośno wymawiają modlitwę za kraj, serce cicho a rzewnie błaga za Janem. Po modlitwie dowiaduje się z listu Cześnika Wojski, że ostateczny zawarto pokój i że nazajutrz Nabrzeże ma powitać liczne grono rycerstwa, wracającego z wojny. Anna nie śmie się zapytać o Zapłockiego, bojąc się zdradzić uczucie, o którem — jak sądzi — rodzice jej nie wiedzą. Wojski na zapytanie żony, czy Cześnik nie wspomina o Zapłockim, odpowiada przecząco; co więcej, zapowiada, że nazajutrz przybędzie pewien „kawaler zacny i godny“, którego Anna musi zostać żoną. W dalszym dopiero ciągu, przy samym końcu poematu, pokazuje się, że Wojski wiedział o uczuciu Anny i pragnął córce uczynić niespodziankę, rycerzem tym bowiem nie kto inny miał być, tylko Zapłocki. Niewinne to kłamstwo, wypowiedziane może nieco lekkomyślnie, lecz bez złych zamiarów, sprowadza szereg fatalnych a nieprzewidzianych następstw, które dostarczają poecie wątku do dalszych części poematu.

Część III. Anna wieczorem w samotnej komnacie marzy, tęskni, cierpi; serce jej buntuje się przeciw woli rodzicielskiej; postanawia sobie pójść raczej do klasztoru, niż wyjść za innego; wreszcie wyjmuje z łóżka dar pana Jana, sielanki Zimorowicza, i szuka w nich wróżby. Trzecia i ostatnia wróżba opiewa:

„Oto ja dzisiaj śmiertelną zasłonę
Ciała grubego złożywszy na stronę,
Dziwnym a nie ladajakim
Pójdę na powietrze ptakiem.

Po długiem rozmyślaniu wpada na myśl, że wróżba ta rozkazuje jej sprowadzić Jana przez powietrze. Dawna piastunka jej, Justyna, wedle ogólnego mniemania, trudni się czarami. Tedy Anna przebiera się w strój do nocnej wyprawy stosowny, lecz niezbyt etykietalny, przekrada się z pokoju oknem, przebiega odważnie las, brnie przez rzekę Zbrucz i przybywa do chatki „na kurzej nóżce“, gdzie mieszka Justyna.

Część IV. Po przybyciu do tej chaty, którą poeta bardzo szczegółowo opisuje, odsłania Anna piastunce tajemnicę swej miłości i żąda czarów, któreby jej pokazały Jana. Justyna nie dość stanowczo i napróżno ją ostrzega; godzi się wreszcie na jej żądanie, przyjmując na siebie rolę czarownicy. Wrzekomo w celu poradzenia się duchów wychodzi z chaty, w której Anna w samotności zostaje przez dłuższy czas na pastwie rozigranej swej wyobraźni. Wicher za oknami wyje, kot ponuro świeci wzrokiem, świerszcz ćwierka żałobnie, wszystko to ją przeraża; chwilami zdaje się jej, że słyszy jakąś rozmowę, jakieś głosy i śmiechy, brzęk zbroi, rżenie konia, nawet głos Justyny i Jana. Anna wierzy, że są to głosy Justyny z duchami: trwoga ją przejmuje, waha się, już chwilami postanawia uciekać; lecz chęć ujrzenia ukochanej osoby przemaga; Anna przystępuje do „niebożej sprawy“, roznieca ogień i zabawia się urządzaniem wróżb z lnianych kukieł.

Przybywa wreszcie Justyna. Po dokonaniu czarów, których szczegółowy opis zajmuje prawie połowę V części, wchodzi do chaty jakiś rycerz, który niezbyt humorystycznie udaje zmęczonego, niby nie wie, gdzie się znajduje, opowiada obszernie, jak pod wpływem czarów w jednej sekundzie odbył powietrzną podróż ze Złoczowa, wreszcie przedstawia się jako Jan Zwolski, sąsiad Zapłockiego. Rycerz ten dowiaduje się ze zdziwieniem, że Anna jest szlachcianką „zacnego rodu“, przypuszczał bowiem, że jest córką Justyny. Anna w swej zabobonnej naiwności daleką jest od podejrzeń i niewiary, nawet nie przypuszcza, że jest przedmiotem ukartowanego żartu. Opuszcza ją chwilowa trwoga; cieszy się nawet, że ma przed sobą żywego rycerza, nie upiora Ale myśl ujrzenia Jana nie porzuca jej, więc pozwala, ażeby rycerz rozgościł się w chacie, przeprasza, że zająć się nim nie może i przystępuje do dalszych czarów. Rycerz obiecuje zachować się dyskretnie, Justyna zaś oświadcza, że się czuje zmęczoną i niebawem na przypiecku twardo zasypia.

Część VI. Anna w dziecięcej swej naiwności nie zdaje sobie sprawy z fałszywego swego położenia. Rycerz oświadcza, że spać nie może i wszczyna z nią rozmowę. Grzecznością i taktem zyskuje jej zaufanie. W malowniczy sposób kreśli jej niebezpieczne skutki czarów i skłania do tego, że Anna gasi ognisko

i cieszy się, że „Bóg jej zesłał tego dobrego husarza“. Potem zręcznie rzuca Zwolski podejrzenie, że może Zapłocki w kim innym jest mocniej zakochany i dlatego nie podlega czarom. „Pułk holzacki — powiada — w którym Zapłocki służy, jest pułkiem zwodzicieli; wielu rycerzów z tego pułku dało się uplątać wdziękami Niemek“. W sercu Anny przyjmuje się podejrzenie, niewiara i zazdrość. Zniechęcona porzuca zamiar wezwania Zapłockiego za pomocą czarów.

Część VII. Korzystając z tego usposobienia Anny, z jej zmęczenia, „rozbicia na duchu i ciele“, rycerz wyznaje jej swą miłość. W Annie — jak poeta oświadcza — ocknęła się niewiasta“,

„Córka Polek nieśmiertelnych,
Siostra, żona, matka dzielnych“.

Pomimo to, rzecz dziwna, dość przychylnie przyjmuje oświadczyny i zdaje się na wolę rodziców i Boga. Ośmielony tem rycerz unosi się jeszcze większym zapałem:

„W pocałunku, w uściśnieniu
Złożył na niej swą gorączkę.
Wylał z siebie potok nowy
Oświadczeń, ślubów wieczystych,
Przyrzeczeń, przysiąg ognistych,
Hołdów, uwielbień kwiecistych“...

Anna postanawia wreszcie wrócić do domu. Na odchodnem wzywa rycerza do zachowania tajemnicy o całem zdarzeniu, zapewnia, że nie jest płochą i godzi się na rozbicie garnka, którego do wróżby używała.

Część VIII. Rycerz rozbija polanem ów garnek i w tejże chwili drzwi otwierają się od sieni i staje w progu postać ze spuszczoną przyłbicą, która zmienionym głosem oznajmia, że przybywa po Annę. Ta jednak wnet poznaje głos Zapłockiego i wita go z uniesieniem radości. Gorzki jej czyni wyrzut Zapłocki, ale ujęty jej żalem, odchyla przyłbicę i tajemnica farsy całej — że tej nazwy użyjemy — wyjaśnia się. Zapłocki wraz ze Zwolskim przybyli wieczorem, o cały dzień wyprzedziwszy swą komendę. Chroniąc się przed burzą i zaskoczeni nocą, w chacie Justyny znaleźli schronienie. Już w szopie do spoczynku się

ułożyli, gdy Justyna oznajmiła im o przybyciu i żądaniu Anny. Zapłocki postanowił doświadczyć jej miłości i w roli Kusiciela wysłał Zwolskiego, sam zaś przez cały czas stał w sieniach za drzwiami i słuchał. Według umowy strzaskanie garnka miało być hasłem wygranej. Opowiada to Zapłocki w przekonaniu mocnem, że wszystko, co się stało, uważać będzie Anna za igraszkę i „krotochwile". Ale Anna uczuła się obrażoną i spiesznie powraca do zamku. Dopiero po jej odejściu przychodzi Zapłockiemu na myśl, „że żart był zbyt obozowy".

Część IX. Nazajutrz Jan Zapłocki zgłasza się jako konkurent Anny. Z otwartemi ramionami przyjmują go jej rodzice, zwłaszcza, że nie była im tajną wzajemna miłość Zapłockiego i Anny. Lecz Anna o zdanie zapytana, oświadcza, że dla związku tego nie widzi boskiego błogosławieństwa; następnie szczerze i otwarcie opowiada o zdarzeniach poprzedzającej nocy i wreszcie wyznaje, że wszystkim przebacza, gdyż sama czuje się najbardziej winna; za Zapłockiego jednak wyjść nie może, gdyż miłość jej zachwiała się, prawie zgasła. Wojski uznaje nie bez głębokiej boleści jej powody za słuszne.

Taka jest treść utworu, rozmiarami większego, niż „Konrad Wallenrod", „Ojciec zadżumionych", „Maraton" i „Grażyna" razem wzięte. Czytelnik po przeczytaniu tego ogromnego poematu mimowoli stawia sobie pytanie: Toż to jest dzieło męża, znanego z energii, hartu ducha, który był między Belwederczykami i przez całe życie rwał się do bohaterskiego poświęcenia; pisarza, który w „Nowej epoce poezyi polskiej" Mickiewiczowi, Malczewskiemu, Fredrze i t. d. odmawiał znaczenia poetów narodowych i z siłą szczerego przekonania głosił (we wstępie do wydania lipskiego swych utworów (1870), że „w samem tworzeniu zajmowała go głównie idea, istota utworu", że nigdy nie pisał w widokach zysku materyalnego, nigdy dla rozrywki, nigdy dla oklasków", że „zawsze chciał mieć poezyę za czynny środek, za potężną dźwignię w robocie rzeczywistego postępu ciała i ducha ludzkiego, podnoszenia się ich ze sfery ziemskiej, materyalnej, ku sferze coraz duchowniejszej, coraz bliżej Boga"? Istnieje rzeczywiście rozbrat między zamiarami poetycznymi Goszczyńskiego, a jego poezyami.

Wydaje się, czytając jego poetyczne utwory, że nie są one godnym wyrazem ani dążeń jego, ani talentu. „Zamek Kaniowski“ — że własne jego słowa powtórzymy [1]) — „ogarnął tyle okropności, że możnaby jak na madejowem łożu myśl na nim położyć“. Ale czy można w dziele tem wielbić jakąś potężną ideę, któraby czytelnika „podnosiła ze sfery ziemskiej, materyalnej, ku sferze coraz duchowniejszej“? Czy mógł uważać Goszczyński za godny cel poezyi przedstawianie samych tylko gwałtów, uwodzenia, zemsty, mordów, bitew, pożarów, wisielców, waryatek, potoków krwi, szatanów — bez spojenia tych obrazów żadną szczytniejszą myślą przewodnią? Sam Goszczyński, oceniając „Zamek Kaniowski“, przyznaje, że „można go winić za wybór pierwszej, głównej myśli, która po okropnościach jednej zbrodni, wyprowadzała go na szczyt ich ogółu“ i za powód tego błędu uważa „nieszczęśliwy wpływ czarnej fantazyi Byrona“. „Sobótka“, ustęp na wielkie rozmiary zakrojonego poematu, zawiera obrazy przyrody tatrzańskiej, skreślone z siłą i barwnie: ale dość przeczytać wyjątki, spisane z opowiadań Sabały [2]), ażeby nabrać przekonania, że Goszczyński nie zdołał w pieśniach „Sobótki“ oddać głównej cechy poezyi ludu tatrzańskiego: naiwności. W „Królu Zamczyska“ myśl przewodnia, nawałem drobiazgów zamącona, nie występuje z siłą i wyrazistością; słowem, we wszystkich utworach tego poety znajdujemy porywy talentu wielkie, które w wykonaniu zmalały: „wyraz natchnienia — jak powiada Goszczyński [3]) — nieodpowiedni jego wysokości“.

„Annę z Nabrzeża“ napisał Goszczyński przed r. 1842 [4]), zatem w czasie najsilniejszego rozwoju swego talentu. I nie można ani chwili powątpiewać, że w tem dziele pragnął zakreślić sobie poeta cel godny swego poważnego i niemal surowego nastroju. Widocznem to jest zresztą z całego tonu, w jakim ten utwór jest pisany i z wielu jego ustępów.

---

[1]) „Nowa epoka poezyi polskiej“.

[2]) Witkiewicz: „Na przełęczy“.

[3]) We wstępie do wydania lipskiego dzieł z r. 1870.

[4]) Dowód w tymże wstępie, gdzie G. powiada, że wszystkie utwory, tem wydaniem objęte, nie przechodzą daty 1842 r.

W jednym z nich pisze poeta:

„Kto się raz wciągnąć da w dzieło nieboże,
Już nie dla niego jasność i swoboda;
Póki zagonu czartu nie doorze,
Póki w swym czynie sam się nie postrzeże,
Że nie to zrobił, co sobie zakreślił,
Że nie tam zaszedł, dokąd zajść umyślił;
Dopóki sam się nie wyzwoli szczerze,
Co bywa czasem śmiertelną boleścią“.

Ustęp ten odsłania nam zosadniczą myśl poematu. Jest nią: Walka złego z duchem bożym, bolesny i z ofiarą szczęścia połączony tryumf dobrego, zgubne skutki kompromisu z szatanem, jako uosobieniem wszystkich od dobra, światła, prawdy odwodzących potęg ziemskich. Myśl ta silnie zaprzątała skłonny do mistycyzmu umysł Goszczyńskiego; niejasno błąka się ona w Zamku Kaniowskim, daleko dosadniej wyraził ją poeta w „Odzie“, a potem w artykułach filozoficznych, pisanych w okresie towiańszczyzny po r. 1842. Goszczyński wierzył w nieustanną walkę ducha złego z duchem bożym na ziemi, wierzył, że w walce tej biorą udział potęgi nadprzyrodzone i do współdziałania wciągają całą przyrodę i ludzi. Rozkosz i upojenie ziemskie, a nawet uczucie zbyt żywe i namiętne, stanowią najbujniejszą dla ducha złego rolę pod uprawę. One to do zguby zawiodły Odę, która nie zważała na ostrzeżenia przyrody (ptaka „rzadkiej piękności“ i sarny, która ją starała się ku zamkowi męża odwrócić) i wdała się w zgubne dla siebie czary z pogańskim guślarzem. W „Strasznym Strzelcu“ czytamy następujący ustęp, który za wyznanie samego poety należy poczytać: „Tu muszę zrobić wyznanie, które mię wcale nie rumieni, że jestem skłonny do wiary w pojawy nadprzyrodzone, a czemu daleko właściwiej służy nazwisko nadzwyczajności“. — Przedsiębrał tedy Goszczyński w „Annie z Nabrzeża“ skreślić wszystkie fazy uczuć i myśli niewinnego i naiwnego dziewczęcia, które lekkomyślnie pod wpływem miłości wdało się w „dzieło nieboże“, a wskutek błędu tego uczynić musi bolesną ofiarę ze swego szczęścia. I był przekonany, że przedsiębierze dzieło o wysokiej myśli moralnej, a zatem dzieło poezyi godne, tej poezyi, której istotę upatrywał „w ulepszaniu świata rzeczywi-

stego według ideału w Bóstwie leżącego, czyli w zbliżeniu do Bóstwa" [1]).

Dlatego to największy nacisk w ogromnym tym poemacie położył poeta na szczegółowy opis wszelkich okoliczności przy wywoływaniu Zapłockiego za pomocą czarów; dlatego tak drobiazgowo opowiada o tych wróżbach i czarach, bo one stanowić miały w poemacie zdarzenie najważniejsze, wpływające na losy głównych osób; dlatego wreszcie poeta powagę tego głównego zdarzenia opisem burzy stara się spotęgować. Czyny Anusi uważał poeta za bardzo poważną zbrodnię, za przeniewierzenie się prawom boskim a zbratanie się z potęgą ducha złego. Zbrodnię tę popełniała Anusia w zamiarze, nie rzeczywistości, bo czynności Justyny nie były czarami; pomimo to jednak sądził poeta, że koniecznem następstwem tego była ofiara całego jej życia. Ponieważ Anusia zdobywa się istotnie na taką ofiarę, odrzucając rękę Zapłockiego, przeto poeta w ostatnim ustępie swego poematu usiłuje opromienić ją aureolą idealizmu i poświęcenia.

„Jeszcze tej nocy pół-dziewczę, pół-dziecię,
Anna przez ten czas w niewiastę dojrzała.
To pod zwyczajny wzrok nawet podpada.
Ale kto głębszem spojrzeniem ją zbada,
Ten może pozna, że to duch zbolały,
Świętą modlitwą w niebie oczyszczony
Spadł tu dla jakiejś ofiary niemałej
I gdy ją spełni, uleci w swe strony".

Możnaby wprawdzie słowa te uważać za mimowolną przesadę, za powtórzenie bezwiedne tego, co Malczewski o swej Maryi powiedział; zaprzeczają jednak temu przypuszczeniu inne ustępy, w których poeta przedstawia Anusię jako istotę nagle i dziwnie uduchowioną i idealną.

Tak np. pisze o niej poeta:

„I w rzeczy samej, coś tak nadziemskiego
Było w jej słodkiem a czystem spojrzeniu,
W twarzy dobrocią rzewną oświetlonej,
W całej postawie kornej a wzniesionej,

[1]) Stanowisko poetów w społeczności". „Rok" str. 103. 1843. T. I.

Że się widziało jak w uosobieniu
Piękność tryumfu spełnionej ofiary".

Zdaje się, że w tem surowem i poważnem osądzeniu czynów Anusi tkwi główna wada poematu. Jeżeli je bowiem uznamy za błąd tylko i nieco dziecinną lekkomyślność, — a takie pojmowanie wydaje się bardzo zbliżone do prawdy, — to tym poglądem burzy się prawie do szczętu cała budowa poematu, na tak wiotkiej zasadzie oparta; niepotrzebne bowiem wydadzą się i te szczegółowe i pełne grozy opisy czarów i te długie rozmowy Anusi ze Zwolskim i to wreszcie jej poświęcenie; słowem treść cała wyda się odpowiedniejszą do traktowania może w jakiej krotochwili poetyckiej, nie w poważnym poemacie, za jaki chciał mieć Goszczyński „Annę z Nadbrzeża".

Myśl zaś ta, że Anusia postąpiła sobie tylko lekkomyślnie, nie zbrodniczo, wtłacza się prawie mimowoli i natarczywie w przekonanie każdego czytelnika. Przedewszystkiem postępowanie jej nie jest wynikiem jakiegoś złośliwego buntu przeciwko prawom boskim, lecz jest nacechowane naiwną nieświadomością, a motywa tego postępowania tkwią w uczuciu, którego za złe poczytywać nie można. Uczucia Anusi religijne są silne i żywe, sam poeta uwydatnił je w II ustępie swego poematu, gdzie o modlitwie jej tak pisze:

„I zwolna, zwolna postawka jej drobna
Zgięła się czołem aż do ziemi cegły.
Dwie łzy wyjrzało, wprzód każda z osobna,
Potem się zlały i strumieniem zbiegły,
Jak żeby Bogu złożyły na ziemię
Całe nieznośne jej serduszka brzemię.
Która łza wtedy którą zagasiła?
Któż to odgadnie, kto tego dośledzi?
Cóżby nam wreszcie przyszło z tej spowiedzi!
Dosyć, że każda łzą miłości była".

Zapatrując się tedy z najszczytniejszego, religijnego stanowiska na jej czyny, zarzucić jej można tylko lekkomyślny i chwilowy błąd, za który dostatecznie odpokutowała narażeniem się na żart Zapłockiego. Do tragicznego rozwiązania nie było powodu. Żart Zapłockiego dawał się uniewinnić poważną chęcią pouczenia Anusi o wartości czarów. Ponieważ zaś zgrze-

szył on także niewiarą w jej uczucia, wysyłając „kusiciela“, Anusia zaś „rozbita na duchu i ciele“ niedość stanowczo kusicielowi się oparła: mogli więc wzajemnie urazy i winy sobie darować i uczuciom swoim gwałtu zadawać nie mieli powodu.

Tak tedy tragiczne rozwiązanie całej awantury nie licuje z jej barokowem znaczeniem. Że Anusia ocalając swą niewieścią powagę czuć się może zadąsaną, że ma słuszny powód do rumienienia się, że wreszcie zechce się gniewać na Zapłockiego miesiąc lub nieco więcej, na to zgoda, to byłoby i umotywowane i naturalne: ale ofiara całego jej życia nie jest uzasadniona.

Pokazuje się z tego, że cały poemat nie zawiera myśli przewodniej pod względem etycznym tak ważnej, żeby mógł mieć wybitniejsze znaczenie w litereturze. Poeta jednak w utworach swoich, jak np. w „Królu Zamczyska“, „Odzie“, „Strasznym strzelcu“ dał dowody, że lubował się w allegoryach i symbolizmie. Może więc i w „Annie z Nabrzeża“ tkwi jakaś tendencya społeczna, ukryta pod powłoką allegoryi? Zdaje się nam, że tak nie jest. Choćby jednak ktoś koniecznie pragnął się jej doszukać, to w każdym razie musiałby przyznać, że byłaby ona zbyt wyszukaną i ukrytą, a zatem bez donioślejszego znaczenia.

Zaniedbane tło historyczne i blada charakterystyka osób stanowią także pokaźną wadę poematu. Pceta na wstępie oznajmia, że akcya rozgrywa się za czasów Jana Kazimierza i wprawdzie nie poprzestaje na tem oznajmieniu, owszem poniekąd w treści, w charakterystyce Anusi i w drobnych niektórych szczegółach dekoracyjnych, jako też we wzmiankach o Szwedach i Chmielnickim, pragnie dać poematowi podkład historyczny: nie można jednak powiedzieć żadną miarą, ażeby „Anna z Nabrzeża“ mogła uchodzić za powieść, malującą obyczaje XVII wieku przynajmniej tak dobitnie, jak „Zamek Kaniowski“ dzieje koliszczyzny. Powodem tego jest może pomysł sam, który nie nastręczał szczegółów charakterystycznych. Barwnie skreślony obraz bitwy w ustępie I-ym, jak niemniej plastycznie występująca postać Zapłockiego, zdają się zapowiadać poemat o głębszej artystycznej wartości i świadczą, że poeta miał dosyć talentu, ażeby się na taki zdobyć. To też niewątpliwie ustęp

I i II należą do najcenniejszych w całej powieści. W dalszym ciągu jednak samochcąc uwikłał się poeta w drobiazgowe i rozwlekłe opowiadanie zdarzeń, nie budzących żadnego interesu, zaniedbał tło dziejowe, ogromnie obniżył tak pięknie w I ust. nakreśloną, rycerską postać Zapłockiego, słowem popadł w nastrój w całem słowa znaczeniu banalny.

Najwięcej miejsca i talentu użył poeta do szczegółowego skreślenia wszelkich psychologicznych faz w usposobieniu i uczuciach bohaterki. Czyni to jednak bez głębszego rozmysłu artystycznego; szczegółowo, niekiedy bardzo zręcznie i subtelnie kreśli stany uczucia same w sobie prawdziwe, które jednak nie zbiegają się artystycznie do jednego ogniska, a natomiast nie motywuje dostatecznie tak stosunkowo ważnych okoliczności, jak zbyt łatwą uległość Anny wobec „kusiciela“ lub postanowienie jej zerwania z Zapłockim. Uczucie miłości Anny ku Zapłockiemu jest skreślone zbyt rozwlekle, nie zawiera ani pierwiastków znaczących, nowych, ważnych, ani interesujących kolizyi. Nadmiar słów, mających ją charakteryzować, nie pozwala czytelnikowi wyrobić sobie o niej trwałego i stanowczego zdania. Raz przedstawia się ona jako dziewczę lękliwe, niesłychanie naiwne, umysłu dziwnie niewykształconego. Posłuchajmy, jak po dziecięcemu się skarży:

„A ja! ja tylko, ach, biedna!
Młodość mą sama przechodzę,
Zawsze sama i jedna!
Biada mnie! biada niebodze!
O Jasiu! co ci się stało?
Tylu już popowracało!
Czy go złe spotkało w drodze?
Może koń nogę wywinął?
Lecz tyle koni na świecie“...

Naiwność jej przechodzi czasem granice prawdopodobieństwa. Np. tak rozmyśla:

„Ale czy można, by ludzkie ciało
Bez piór, bez skrzydeł, jak ptak, leciało?
Czemuż nie? widać, że to być może,
Kiedy aż w książce tak napisano.“

Zupełnie naseryo potem rozmyśla o swej podróży nadpowietrznej i wreszcie decyduje:

„Nuż ją w powietrzu jastrząb napadnie?
Nie, tak nie można, strach i niełądnie".

W innych znów ustępach każe poeta czytelnikowi wierzyć, że:

„Ją kołysali wojen kolczugą,
Wojna nuciła pieśń jej kołyski,
Jej pączek burze w kwiat rozdmuchały;
To i sprzecznego losu pociski
Mogły ją zgłuszyć, lecz nie znękały".

Największe można uczynić zarzuty całej fakturze poematu. Jest to zresztą główna wada niemal wszystkich utworów Goszczyńskiego, a nazwać ją można zasadniczą. Goszczyński nie lekceważył wprawdzie formy zewnętrznej w poezyi ale uważał ducha poezyi i natchnienie za istotę, formę zaś i cały zewnętrzny mechanizm w twórczości poetyckiej — za rzecz może zanadto podrzędną. Dla poparcia tego twierdzenia przytoczymy w streszczeniu niektóre myśli jego w tej sprawie wypowiedziane.

Poezya — pisze on w roku 1835 [1]) — wypływa z natchnienia bożego, które sprawia, że człowiekowi natchnionemu roztwiera się przeszłość i przyszłość; staje się on prorokiem, nauczycielem, filozofem filozofów, głosicielem prawd odnoszących się do życia doczesnego i pozagrobowego. Źródłem poezyi jest przyroda i życie. „W poetę zlewają się myśli wszelkich istot tak organicznych, jak nieorganicznych, jednem słowem myśli całego stworzenia, albo inaczej, dusza poety porozumiewa się bezpośrednio z ich duszami, o których reszta ludzi domyśla się tylko przez pewną niepojętą sympatyę". Siłę, zapomocą której poeta wydobywa z łona przyrody przyrody poezyę i zmysłowie ją objawia, zowiemy natchnieniem". Objawem poezyi tak wcielonej, jak niewcielonej jest piękność. Piękność nie jest jedna, „ale jej istota jest wieloraka". Zmienia się ona z biegiem czasu i miejsca. O greckiej sztuce tak się poeta wyraża: „Możesz być co

---

[1]) „Nowa epoka..."

przeciwniejszego, jak owe ideały, wysilone w powab powierzchownych kształtów, jedynie z obłąkania, że tak powiem, zmysłów wkłute?" Nie ma uniwersalnego ideału piękności.

Zgodnie z tymi poglądami pisał w kilka lat później, już w okresie towianizmu, w roku 1843 [1]): „Zewnętrzna forma poezyi, jako to: miarowość, śpiewność, rymy i t. p. o ile z jednej strony jest jej warunkiem, o tyle z drugiej zajmuje miejsce bardzo podrzędne". „Są muzycy języka, są malarze języka, ale to nie są poeci; powstają sztukmistrze dla sztuki, ale to poeci najjałowsi; występują poeci zmysłów, namiętności cielesnej, ale ich natchnienia są natchnieniami zwierzęceni, ze krwi". „Jestże poezyą odgrzebywać stare bajki, stroić je urokiem nowych rymów, nucić idylle, narzekać miłośnie, kopiować umarłą przeszłość, odbijać powłokę przyrody?"

Łatwo byłoby wykazać, że poglądy te, zawierając w szczegółach niejedną myśl słuszną, jako system nie wytrzymują krytyki. Jednostronność ich doprowadziła Goszczyńskiego do wyrażenia się o „Konradzie Wallenrodzie", że „całe to dzieło woła o pomstę na Mickiewicza", do bezwzględnego potępienia komedyi Fredry, o których pisał, że „do poezyi nie mają żadnego prawa", bo żadnych zgoła zalet nie posiadają, prócz dowcipu: „dowcip zaś nie twarzy poety". Ta jednostronność podyktowała mu o „Dziadach" dziwnie płytkie zadanie: „Ktokolwiek czytał Wertera, czyż odrazu nie pozna, że Gustaw jest jego marą? Cała zasługa polskiego poety, że charakter stworzony przez Goethego i samobójstwem ucięty, umiał wskrzesić i stosownie do przeszłości przedgrobnej utrzymać w życiu pogrobnem".

Ona to wreszcie sprawiła, że poeta w praktycznem stosowaniu swoich poglądów, nadmierną wiarą w natchnienie powodowany, jakby zapomniał, że doskonała faktura poematu z natchnienia samego nie wytryśnie.

Jest aż nazbyt widoczną rzeczą, że „Anna z Nabrzeża" była niemal improwizowana, może nawet bez planu. Poeta opowiada rzecz po gawędziarsku, nie szuka środków zaciekawienia, o każdym szczególe rozpisuje się rozwlekle bez względu na jego znaczenie w akcyi, żywiołu komicznego, który i ze względu na

[1]) „Stanowisko poetów w społeczności". „Rok". 1843.

treść samą i dla charakterystyki wieku byłby pożyteczny, zupełnie nie wprowadza, obrazów nie grupuje za pomocą kontrastów: słowem nie buduje poematu artystycznie.

Ma jednak i ten utwór zalety, byłoby niesprawiedliwie, gdybyśmy je pominęli. Dopatrzyć się ich można w licznych szczegółach. Talent dopisywał Goszczyńskiemu zazwyczaj w opisach szczegółów, wymagających siły i grozy. To też opis bitwy w I części przypomina najświetniejsze miejsca „Zamku Kaniowskiego“. Nie bez zalet są w dalszych częściach liczne opisy przyrody i barwnie skreślone rozmaite zmiany w usposobieniu Anny. Nie można także odmówić Goszczyńskiemu oryginalności tak w całym pomyśle, jak wykonaniu. Tu i ówdzie napotyka się wprawdzie jakąś reminiscencyę z Maryi Malczewskiego, ale nie tak już często, jak w „Zamku Kaniowskim“. Pomysł chatki „na kurzej nóżce“, jako też zbyt szczegółowy opis przebierania się Anusi i brnięcia jej przez Zbrucz przypomina poetów rosyjskich. Możnaby także odszukać w niektórych opisach ton poetów sielankowych początku XVII-go wieku. W całości jednak Goszczyński naśladownictwem nie grzeszy.

Po tem, cośmy o „Annie z Nabrzeża“ powiedzieli, wypadnie przyznać, że nie jest to dzieło, któreby w jakikolwiek sposób zaznaczało postęp w rozwoju poezyi z przed roku 1850-go. Do poetycznego zobrazowania życia szlachty XVII-go wieku nie przyczynił się nią poeta. W zbiorze poezyi Goszczyńskiego musi ustąpić przed „Zamkiem Kaniowskim“, „Sobótką“ i „Królem Zamczyska“. Język jednak śmiały, barwny, pełen energicznego w wielu miejscach obrazowania, niektóre piękne opisy w szczegółach, zwłaszcza w dwóch pierwszych ustępach, będą zawsze świadczyły o talencie pisarza, należącego do najświetniejszej epoki poezyi naszej.

Goszczyński między pierwszymi romantykami zaznaczył się pewną ostrością tonu i męzką siłą; brzydził się sentymentalnem kwileniem; szukał prawdy w poezyi; a chociaż poza pojęciem greckiego piękna nowych jego źródeł nie udało mu się odszukać, to jednak może poczyta mu się za zasługę, że ich odważył się szukać.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

I.

SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1894.

A) Dla nauki obowiązkowej.

1. Skuba Tadeusz, dyrektor, uczył języka greckiego w klasie VII — 4 godziny tygodniowo.

2. Krókowski Leon, profesor VIII r., gospodarz klasy VI *b*, uczył języka polskiego w kl. III*a*+*b*, VI*b*, VIII, logiki w kl. VII i psychologii w kl. VIII — 16 godzin tygodniowo.

3. Rozwadowski Józef, prof. VIII r., pozostawał celem poratowania zdrowia przez cały rok na urlopie.

4. Stodolak Stanisław, dr. fil. prof. VIII r., gospodarz kl. II*a*, uczył języka łacińskiego w kl. II*a*+*b* — 16 godzin tygodniowo.

5. Korczyński Jan, prof. VIII r., gospodarz kl. VII, uczył matematyki w kl. II*a*+*b*, III*a*+*b*, IY, VII, VIII — 20 godzin tygodniowo.

6. Tułasiewicz Józef, prof. VIII r., uczył historyi i geografii w k. I*a*, II*b*, III*a*+*b*, V, VII — 19 godzin tygodniowo.

6. Alexandrowicz Włodzimierz, prof. VIII r., zawiadowca zbioru historyczno-geograficznego, gospodarz kl. VI*a*, uczył historyi i geografii w kl. II*a*, IV, VI*a*+*b*, VIII — 19 godzin tygodniowo.

8. Baczakiewicz Feliks, prof., zawiadowca czytelni niemieckiej dla uczniów, uczył języka niemieckiego w kl. VI*a*+*b*, VII, VIII — 16 godzin tygodniowo.

9. Taborski Józef, prof., zawiadowca bibloteki nauczycielskiej, gospodarz kl. VIII, uczył języka łacińskiego w kl. VII, VIII i greckiego w kl. VIII — 15 godzin tygodniowo.

10. Kulczyński Władysław, prof., członek korespondent Akademii umiejętności w Krakowie, zawiadowca gabinetu historyi naturalnej, uczył historyi naturalnej w kl. I*a*+*b*, II*a*+*b*, III*a*+*b*, V, VI*a*+*b* — 18 godzin.

11. Siedlecki Wojciech, ks. prof., exhortator dla uczniów klas wyższych, uczył religii w kl. II*a*+*b*, III*a*+*b*, IV, VI*a*+*b*, VII, VIII — 18 godzin.

12. Kawecki Antoni Medart, prof., zawiadowca gabinetu fizykalnego, uczył matematyki w kl. V, VI*a*+*b*, fizyki w kl, IV, VII, VIII — 19 godzin.

13. Krasnosielski Teofil, prof., uczył języka łacińskiego w kl. VI*a*, greckiego w kl. VI*a*+*b* — 16 godzin.

14. Mazanowski Mikołaj, nauczyciel, zawiadowca czytelni polskiej dla uczniów, gospodarz kl V, uczył języka łacińskiego w kl. V, VI*b*, polskiego w kl. V, VII — 18 godzin.

15. Grzegorzewicz Wojciech, egzaminowany zastępca nauczyciela, gospodarz kl. I*b*, uczył języka polskiego w kl. I*b*, II*b*, IV, VI*a*, matematyki w kl. I*a*+*b*, — 18 godzin.

16. Służewski Włodzimierz, zastępca naucz., gospodarz kl. I*a*, uczył języka łacińskiego w kl. I*a*, greckiego w kl. V, niemieckiego w kl. II*a* — 18 godzin.

17. Gołba Franciszek, ks., Dr. Teol., zastępca naucz., exhortator dla uczniów klas niższych, uczył religii w kl. I*a*+*b*, V — 6 godzin.

18. Wyrobek Józef, zastępca naucz., uczył języka polskiego w kl. I*a*, niemieckiego w kl. I*b*, IV, geografii w kl. I*b*, — 16 godzin.

19. Ptaszyk Michał, zastępca naucz., gospodarz kl. III*a*, uczył języka łacińskiego w kl. III*a*+*b*, greckiego w kl. III*a*, — 17 godzin.

20. Dorożyński Arseni, zastępca naucz., gospodarz kl. IV. uczył języka łacińskiego w kl. IV, greckiego w kl. III*b*, IV, polskiego w kl. II*a*, — 18 godzin.

21. Hamczykiewicz Roman, zastępca naucz., gospodarz kl. II*b*, uczył języka niemieckiego w kl. I*a*, II*b*, III*a*, — 15 godzin.

22. Meyer Ignacy, zastępca naucz., gospodarz kl. III*b*, uczył języka łacińskiego w kl. I*b*, niemieckiego w kl. III*b*, V — 16 godzin.

B) Dla nauki nadobowiązkowej.

1. Tułasiewicz Józef, j. w., uczył historyi kraju rodzinnego w kl. III*a*+*b* po jednej i w kl. VII po dwie godziny tygodniowo.

2. Alexandrowicz Włodzimierz, j. w., uczył historyi kraju rodzinnego w kl. IV po jednej godzinie tygodniowo.

3. Grzegorzewicz Wojciech, j. w., uczył kaligrafii w dwóch oddziałach, w każdym po jednej godzinie tygodniowo.

4. Dec Walenty, nauczyciel prywatny, uczył śpiewu w dwóch oddziałach, w każdym po dwie godziny tygodniowo.

5. Trnka Teodor, nauczyciel szkoły wydziałowej w Krakowie, uczył rysunków w trzech oddziałach, w każdym po dwie godziny tygodniowo.

6. Rongier Paweł, nauczyciel prywatny, uczył języka francuskiego w trzech oddziałach, w każdym po dwie godziny tygodniowo.

7. W Towarzystwie „Sokół krakowski“ pobierała młodzież gimnazyalna naukę gimnastyki w dwóch oddziałach, w każdym po dwie godziny tygodniowo.

8. Landau Samuel, dr., kaznodzieja synagogi izraelickiej, uczył w zakładzie tutejszym religii mojżeszowej w trzech oddziałach t. j. w V, X i XI, w każdym po jednej godzinie tygodniowo; reszta młodzieży wyznania mojżeszowego, przydzielona do oddziałów I, II, III, IV, VI, VII, VIII i IX, pobierała naukę religii w tej samej liczbie godzin tygodniowych w trzech innych szkołach średnich krakowskich.

II.

PLAN NAUK

w roku szkolnym 1894.

KLASA I.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Nauka wiary i obyczajów.	Katechizm ks. Deharba
2	J. łaciński	8	Nauka o formach prawidłowych. Co tydzień wypracowanie szkolne.	Zwięzła Gram. Samolewicza. Przykł. Steiner i Scheindler
3	J. polski	3	Elementarna nauka odmiany imienia i słowa; nauka o zdaniu pojedyńczem i złożonem. Czytanie, opowiadanie i wyuczanie się na pamięć ustępów. Co tydzień ćwiczenie ortograficzne.	Gram. Małeckiego wyd. VIII. Wypisy tom I Próchnicki i Wójcik
4	J. niemiecki	6	Elementarna nauka odmiany imion i czasowników i o zdaniu pojedyńczem, pisownia przy danej sposobności. Co tydzień wypracowanie szkolne.	L. German i K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie
5	Geografia	3	Wstępne pojęcia, opis powierzchni ziemi według jej naturalnych własności, wiadomości najważn. z politycznej geografii, czyt. i rys. map.	Benoni i Tatomir Geografia V.
6	Matematyka	3	Arytmetyka: Cztery działania liczbami całkowitemi, podzielność liczb; w 2 półroczu ułamki i z geometryi do przystawania trójkątów. Co miesiąc zadanie szkolne, ćwiczenia domowe na każdą lekcyę.	Arytmetyka Zajączkowskiego w. II. Geometrya Močnika (Maryniaka) I.
7	Historya naturalna	2 27	6 miesięcy: zoologia (ssawce, owady); 4 miesiące: botanika (dwuliścienne prócz baldaszkowych, motylkowych, złożonych, kotkowych, liliowate i palmy).	Zoologia obrazowa Nowickiego wyd. VI.

KLASA II.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Dzieje starego zakonu.	Dąbrowski T. Historya biblijna.
2	J. łaciński	8	Formy nieprawidłowe z powtórzeniem prawidłowych. Części mowy nieodmienne.	Gram. i Przykłady Samolewicza, 1887.
3	J. polski	3	Gramatyka i czytanie jak w klasie 1szej. Wypracowania piśmienne 3 na miesiąc.	Gram. jak w kl. I. Wypisy tom II. Próchnicki i Wójcik
4	J. niemiecki	5	Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach w połączeniu z główniejszemi prawidłami składni i rządu, tłómaczenie, pisownia. Czytanie, opowiadanie i wyuczanie się na pamięć łatwych ustępów z wypisów. Wypracowania piśm. jak w kl. I.	L. German i K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie, II.
5	Geografia	4	1. Geogr. fizyczna i polityczna Azyi i Afryki. Oro i hydrografia Europy, szczegółowy opis południowej i zachodniej Europy. 2. Dzieje starożytne, sposobem biograficznym.	Geogr. Wiślickiego (Baranowskiego i Dziedzickiego wyd. V). Semkowicz.
6	Matematyka	3	Arytmetyka i geometrya na przemian; stosunki i proporcye, pojedyńcza reguła trzech; przystawanie trójkątów, koło; czworobok i wielobok. Zadania jak w kl. I.	Arytmetyka Zajączkowskiego Geometrya Močnika (Maryniaka).
7	Historya naturalna	2	6. mies.: zoologia (ptaki, gady, płazy, ryby, bezkręgowe prócz owadów). 4 miesiące: botanika (pozostałe rodziny).	Zoologia jak w kl. I. Botanika Rostafińskiego.
		27		

KLASA III.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Dzieje nowego zakonu	Dąbrowski T. Szuster (Rodecki) Historya biblijna.
2	J. łaciński	6	Składnia zgody i przypadków: Czytanie z Korneliusza Neposa: żywoty Miltyadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Lisandra, Pelopidasa, Hannibala i Katona. Co dni 14 praca domowa, co miesiąc zadanie szkolne.	Gram. Samolewicz-Sołtysik. Kornelius Nepos (Patočki) Cwiczenia Próchnickiego w. III.
3	J. grecki	5	Odmiana prawidłowa imion i czasowników. W II. półr. co dni 14 zadanie domowe a co miesiąc szkolne.	Gram. Curtius-Ćwikliński. Ćwiczenia Lewickiego i Parylaka.
4	J. polski	3	Systematyczna nauka deklinacyi i składnia rządu; czyt. jak w kl. I. Co dni 14 praca piśmienna.	Wypisy Czubek i Zawiliński.
5	J. niemiecki	4	Systematyczna nauka dekllnacyi i konjugacyi. Czytanie jak w klasie II. Co dni 15 praca piśmienna.	Gram. Petelenza. German i Petelenz Ćwiczenia niemiec.
6	Geografia i historya	3	Szczegółowy opis Europy północnej, wschodniej i środkowej z wyjątkiem Austryi, Ameryka i Australia Dzieje wieków średnich.	Welter (Sawczyński) t. 2.
6	Matematyka	3	Rozkład godzin jak w kl. II. cztery działania algebraiczne, potęgi, pierwiastki, skrócone mnożenie i dzielenie, przemiany, powierzchnia i podobieństwo figur, nauka o kole.	Aryt. Zajączkowskiego II; geometrya Močnik-Maryniak.
8	Nauki przyrodnicze	2 28	W I. półroczu fizyka: własności ogólne, nauka o cieple, chemia nieorganiczna (z wyjątkiem metali). W II półr. mineralogia.	Łomnicki M. Mineralogia. Fizyka Soleskiego.

KLASA IV.

L.	Przedmiot nauki	Godzin. tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Wykłady obrzędów i zwyczajów religijnych.	Liturgia ks. Jachimowskiego
2	J. łaciński	6	Nauka o czasach i trybach; oratio obliqua. supinum; gerundium. Caesar de bello gallico 80 rozdziałów.	Gram. Samolewicza; Cezar w. Prammera; Ćw. Próchnickiego.
3	J. grecki	4	Odmiana czasowników na „ω“ począwszy od perf. act.; odmiana czasowników na „μι“, odmiana niewzorowa czasownika.	Gram. Curtius-Samolewicz, ćwiczenia Lewicki-Parylak
4	J. polski	3	Systematyczna nauka konjugacyi i o zdaniach złożonych i okresach; wierszowanie. Czytanie i wyprac. piśmienne jak w kl. III.	Wypisy t. IV. 1874.
5	J. niemiecki	4	Ukończenie i powtórzenie gramatyki. Czytanie jak w klasie II. Wypracowania piśm. jak w kl. III.	Gram. Petelenza. Ćwiczenia niemieckie Germana i Petelenza.
6	Geografia i historya	4	I. półr. Nowsze dzieje z uwzględnieniem związku ich z dziejami Austryi. Powtórzenie geografii Europy. II. półr. Szczegółowa geografia monarchii austro-węgierskiej.	I. Sawczyński t. 3. Geografia austro-węg. monar. Benoni-Majerski.
7	Matematyka	3	Równania pierwszego stopnia, rachunek spółki, miessaniny, reguła trzech składana, reguła łańcuchowa, procenta składane; stereometrya.	Arytm. Zajączkowskiego, II, geometr. Močnik-Maryniak.
8	Fizyka	3	Mechanika, akustyka, magnetyzm, elektryczność, optyka.	Soleski.
		29	Wszystkie prace piśmienne jak w klasie III.	

KLASA V.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Apologetyka i dogmatyka ogólna.	Martin. (Jachimowski).
2	J. łaciński	6	Liwiusz I, XXII. Owidyusz 1400—1500 wierszy. Prozodya i metryka. Powtórzenie gramatyki o przypadkach. Co miesiąc zadanie szkolne.	Liwiusz Zingerlego i Owidyusz wyd. Skupniewicza. Gramatyka Samolewicza.
3	J. grecki	5	Nauka o przypadkach. Lektura Ksenofonta i Homera Iliady ks. I i II. 4 zadania szkolne na półrocze.	Gram. Curtius-Ćwikliński Chrestomatya Fiderera. Ilias Sołtysika.
4	J. polski	3	Głosownia, etymologia; o tropach i figurach, o rodzajach stylu i gatunkach prozy i poezyi. Sprawozdanie z lektury prywatnej. Co trzy tygodnie wypracowanie piśm.	Wypisy polskie Próchnickiego.
5	J. niemiecki	4	Czytanie w połączeniu z objaśnieniem gramatycznem i stylistycznem, memorowanie celniejszych ustępów. Sprawozdanie z lektury prywatnej. Co dni 20 wypracowanie piśmienne.	Petelenz u. Werner Deutsches Lesebuch dla kl. V.
6	Geografia i historya	3	Dzieje starożytne w połączeniu z geografią.	Zakrzewski, Historya powszechna.
7	Matematyka	4	Algebra: Wstęp, 4 działania, ułamki, stosunki i proporcye. Geometrya: longimetrya i planimetrya. Co miesiąc wypracowanie szkolne, częste ćwiczenia domowe.	Algebra Baranieckiego Geometrya Močnika w tłómaczeniu Staneckiego, wyd. III.
	Historya naturalna	2 29	W I półroczu mineralogia. W II półroczu botanika.	Łomnicki. Rostafiński.

KLASA VI.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Dogmatyka szczegółowa.	Jak w kl. V.
2	J. łaciński	6	Sallusti bellum Jugurthinum. Cic. in Cat. I., Virgili z Eneidy ks. I. Ecl. I. Georg. I. Obeznanie się z formą listów. Powtarzanie gramatyki o czasach i trybach. Zadania jak w kl. V.	Wyd. Sołtysika; wyd. Eichlera. Gram. Samolewicza.
3	J. grecki	5	Nauka o czasach i trybach Hom. Ilias III, IV, V, VI. Z Herodota VIII. Zadania jak w klasie V.	Ilias, Sołtysik; Herodot, Lauczicky.
4	J. polski	3	Lektura szkolna i prywatna Dzieje literatury od początku do Stanisława Augusta. Zadania jak w klasie V.	Wypisy polskie. St. Tarnowski i Wójcika.
5	J. niemiecki	4	Jak w klasie V.	Petelenz u. Werner Deutsches Lesebuch dla kl. VI.
6	Historya	4	Dokończenie historyi rzymskiej (od Augusta). Dzieje średnich wieków.	Zakrzewski Hist. powsz. t. II.
7	Matematyka	3	Z algebry: potęgi, pierwiastki, logarytmy; równania II stopnia o jednej i kilku niewiadomych; z geometryi: stereometrya i trygonometrya.	Algebra Dziwińskiego; Geom. jak w kl. V.
8	Historya naturalna	8	Zoologia.	Nowicki.
			Wszystkie ćwiczenia piśmienne jak w kl. V.	

KLASA VII.

.L	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Etyka.	Martin (Solecki).
2	J. łaciński	5	Powtarzanie gramatyki. Vergil. Aeneid. III, VI, X. Cicero pro Milone, Cato maior. Zadania jak w kl. V.	Gram. jak w kl. VI. wydanie szkolne. Eichler, Sołtysik.
3	J. grecki	4	Demostenes Olinth. I, o pokoju filip. III, Uzupełnienie gramatyki. Hom. Odys. I, VI, VII, VIII, IX. Zadania jak w kl. V.	Gram. jak w kl. V. wydanie szkolne. Pauly et Wotke.
4	J. polski	3	Lektura szkolna i prywatna. Historya literatury, ciąg dalszy do Mickiewicza. Co miesiąc wypracowanie piśmienne.	Jak w kl. VI.
5	J. niemiecki	4	Lektura szkolna i domowa. Co miesiąc wypracowanie piśm.	Petelenz u. Werner, Deutsches Lesebuch dla kl. VII.
6	Historya i geografia	3	Dzieje nowożytne.	Gindely t. III. wyd. Markiewicza.
7	Matematyka	3	Z algebry: Równania logarytmiczne, szeregi, rachunek procentu złożonego, ułamki ciągłe, równania nieoznaczone, kombinacye, potęgi dwumianu. Z geometryi: Geometrya analityczna w płaszczyźnie.	Jak w kl. VI.
8	Fizyka	3	Własności ciał, ciepło, chemia. Mechanika ciał stałych i ciekłych.	Kawecki, Tomaszewski, Fizyka.
9	Propedeutyka filozofii	2 29	Logika.	Kozłowski.

KLASA VIII.

L.	Przedmiot nauki	Godzin tygodn.	Treść nauki	Autor książki szkolnej
1	Religia	2	Historya kościelna.	Robitsch (Jachimowski).
2	J. łaciński	5	Horacego 20 ód, 2 sat., 2 epod., 1 list. Taciti. Annal. I, II. Pogląd na literaturę rzymską. Żadania jak w kl. V.	Grysar. Mueller.
3	J. grecki	5	Plato: Apologia, Crito, Euthyphron, Sophocles, Edyp król. Pogląd na literaturę grecką. Żadania jak w kl. V.	Wyd. Krala, Wyd. Majchrowicza
4	J. polski	3	Czytanie dalszego ciągu arcydzieł literatury narodowej wieku XIX. Historya literatury w. XIX. Zadania jak w kl. VII.	Stan. Tarnowski i Fr. Próchnicki, część II.
5	J. niemiecki	4	Podobnie jak w kl. VII. Pogląd na literaturę niemiecką. Ustne wykłady. Co miesiąc wypracowanie.	Harwoth, II. Deutsche Nationalliteratur, Strzemcha.
6	Historya i geografia	3	Dzieje i statystyka monarchii austro-węgierskiej w zestawieniu z innemi państwami.	Tomek-Markiewicz.
7	Matematyka	2	Zwięzłe powtórzenie całego przedmiotu. Częste ćwiczenia.	—
8	Fizyka	3	Mechanika ciał lotnych, uzupełn. i dokończ., elektryczność, magnetyzm, ruch drgający i falowy, akustyka i optyka.	Kawecki i Tomaszewski, Fizyka.
	Propedeutyka filozofii	2 29	Psychologia.	Zarys psychologii Crügera, p. Z. Sawczyńskiego.

Zmiany na rok szkolny 1894/5.

Wykaz książek szkolnych, zatwierdzonych przez Wys. c. k. Radę Szk. krajową rozporządzeniem z dnia 20 maja 1894 dla gimnazyum św. Jacka w Krakowie na rok szkolny 1894/5.

Dla klasy I. Katechizm większy dla szkół ludowych podług ks. Deharda opracował ks. M. Morawski. Lwów 1891. — Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wydanie 1. 2. i 3. Lwów 1893. — Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I klasy. Lwów 1893. — Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 8. Lwów 1891. — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla I klasy, Wydanie 1 i 2. Lwów 1892. — L. German i K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla I klasy. Wydanie 1—3. Lwów 1891. — Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii. Wydanie 4, 5 i 6. — Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Wydanie 2. 1894. — Močnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Część I. Wyd. 6. Lwów 1889. — Nowicki, Zoologia. Wydanie 6. Kraków 1890. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wydanie nowe. Kraków 1892.

Dla klasy II. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu starego. Wydanie 1, 2 i 3. — Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wydanie 1, 2 i 3. Lwów 1893. — Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II klasy. — Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wydanie 8. Lwów 1891. — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II klasy. Lwów 1893. — L. German i K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy II. Wyd. 1 i 2. Lwów 1891. — Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 4—6.

Lwów 1892. — Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I. Lwów 1893. — Zajączkowski. Początki arytmetyki. Część I. Wydanie 2 i 3. Lwów 1891. — Močnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Część I. Wyd. 6. Lwów 1889. — Nowicki, Zoologia. Wydanie 6. Kraków 1890. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wydanie nowe. Kraków 1892.

Dla klasy III. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu nowego. Wydanie 1 i 2. Stanisławów 1889. — Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5 i 6. Lwów 1893. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wyd. 2 i 3. Lwów 1893. — Cornelius Nepos, wyd. 5. Patocka-Zawiliński. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Lwów 1892. — Schenkl-Parylak, Ćwiczenia greckie. Wyd. 2. Wiedeń 1893. — Małecki, Gramatyka języka polskiego, Wydanie 8. Lwów 1891. — Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III klasy. Lwów 1893. — L. German i K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 1 i 2. Lwów 1892. — Petelenz, Deutsche Grammatik. Kraków 1890. — Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 4—6. Lwów 1892. — Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II. Lwów 1894. — Zajączkowski, Początki arytmetyki i algebry. Część II. Wydanie 2. Lwów 1891. — Močnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Część II. Wydanie 3 i 4, Lwów 1891. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. — Łomnicki, Mineralogia dla niższych klas. Wyd. 3. Lwów 1893.

Dla klasy. IV. Liturgika. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5. Lwów 1891. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. Lwów 1888. — Caesar, Commentarii de bello gallico wyd. Prammer-Bednarski. — Ovidius, wydanie Ziws - Skupniewicz. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Lwów 1892. — Schenkl-Lewicki-Parylak, Ćwiczenia greckie. Praga 1891. — Małecki, Gramatyka języka polskiego. Wydanie 8. Lwów 1891.— Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV klasy. — L. German i K. Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. Lwów 1891. — Petelenz, Deutsche Grammatik. Kraków 1890. —

Welter-Sawczyński, Dzieje powszechne skrócone. Część III. Wyd. 5. Kraków 1891. — Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 2. Lwów 1892. — Zajączkowski, Początki arytmetyki i algebry. Część II. Wydanie 2. Lwów 1891. — Močnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Część II. Wyd. 3 i 4. Lwów 1891. — Soleski, Nauka fizyki. Wydanie 2. Lwów 1891.

Dla klasy V. Ks. Jachimowski, Dogmatyka ogólna. Wyd. 1 i 2. Lwów 1889. — Livius, wydanie Zingerle-Majchrowicz. — Ovidius, wydanie Ziws-Skupniewicz. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5. Lwów 1891. — Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1 i 2. Lwów 1894. — Homera Iliada część I. Wydanie Scheindler-Sołtysik. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Lwów 1892. — Schenkl-Lewicki-Parylak, Ćwiczenia greckie. Praga 1891. — Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Lwów 1893. — Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die fünfte Classe. Lwów 1892. — Zakrzewski, Historya powszechna. Część I. Kraków 1891. — Dziwiński, Zasady algebry. Lwów 1891. — Močnik-Stanecki, Geometrya dla wyższych klas. Wydanie 3. Lwów 1889. — Łomnicki, Mineralogia i geologia. Wyd. 3. Lwów 1891. — Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Kraków 1886.

Dla klasy VI. Ks. Jachimowski, Dogmatyka szczegółowa. Wyd. 1 i 2. Lwów 1889. — Sallustius, bellum Jugurthinum Linker-Sołtysik. — Vergilius, Eichler. — Cicero, Kornitzer-Sołtysik. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego, Część II. Wydanie 5. Lwów 1891. — Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Lwów 1888. — Homera Iliada, część I i II wydanie Scheindler-Sołtysik. — Herodot, wyd. Lautszhicky. — Curtius-Hartel-Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Praga 1890. — Schenkl-Lewicki-Parylak. Ćwiczenia greckie. Praga 1881. — Wypisy polskie Stan. Tarnowskiego i J. Wójcika. Część I. Wydanie 1 i 2. — Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die sechste Classe. Lwów 1892. — Zakrzewski, Historya powszechna. Część I. Kraków 1891. — Zakrzewski, Historya powszechna. Część II. Kraków 1894. — Baraniecki, Algebra. Kra-

ków 1892. — Močnik-Stanecki, Geometrya dla wyższych klas. Wydanie 3. Lwów 1889. — Logarytmy Adama. — Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Lwów 1892.

Dla klasy VII. Martin-Solecki, Etyka katolicka. Wydanie 1 i 2. Przemyśl 1885. — Cicero, Kornitzer-Sołtysik. — Vergilius, Eichler. — Samolewicz, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 4. Lwów 1884. — Homera - Odyssea, Pauly et Wotke. — Demostenes, Wotke-Schmid. — Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Lwów 1888. — Curtius-Hartel-Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Praga 1890. — Wypisy polskie Stan. Tarnowskiego i J Wójcika. Część I. Lwów 1890. — Wypisy polskie Stan. Tarnowskiego i Fr. Próchnickiego. Część II. Lwów 1891. — Ewentualnie następne dzieła w całości: Balladyna wyd. Mrówki. — Petelenz und Werner. Deutsches Lesebuch für die siebente Classe. Lwów 1893. — Następujące dzieła w wydaniu Graesera, aprobobowane przez c. k. Radę Szkoluą krajową: Hermann und Dorothea, Jungfrau v. Orleans. — Gindely-Markiewicz, Dzieje nowożytne. Wyd. 1 i 2. Rzeszów 1886. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Kraków 1893. — Dziwiński, Zasady algebry. Lwów 1891. Močnik-Stanecki, Geometrya dla wyższych klas. Wydanie 3. Lwów 1889. — Logarytmy Adama. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Kraków 1892. — Tomaszewski, Chemia. — Kozłowski, Logika elementarna. Lwów 1891.

Dla klasy VIII. Historya kościelna. — Horatius, Sas; Tacitus, Müller. — Samolewicz, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 4. Lwów 1885. — Plato, Kral; Sofokles, Schubert-Majchrowicz; Homera Odyssea, Pauly et Wotke. — Samolewicz, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów. — Wypisy polskie Stan. Tarnowskiego i Fr. Próchnickiego. Część II. Lwów 1891. Ewentualnie następujące dzieła w całości: Irydion. — Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die achte Classe. Lwów 1894. Następujące dzieła w wydaniu Graesera, aprobowane przez c. k. Radę Szkolną krajową: Don Carlos, Egmont. — Hannak-Leniek, Historya i Staty-

styka austr. węgier. monarchii. Tarnopol 1892. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Kraków 1893. — Dziwiński, Zasady algebry. Lwów 1891.— Močnik-Stanecki, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3. Lwów 1889. — Logarytmy Adama. — Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Kraków 1892. — Crüger-Sawczyński, Zarys psychologii.

Lektura łacińska.

W kl. V.: Liv. I., XXI.; z pism Owidyusza wybór.
W kl. VI.: Sallustii Jugurtha; Cic. in Cat. I.; Virg. (wybór), Aen. I. Ecl. I.
W kl. VII.: Virg. II., VI., X.; Cic. in Cat. IV.; pro Archia, de offic.
W kl. VIII.: Horat. (wybór); Tac. Annal. I., II.

Lektura grecka.

W kl. V.: Xenof. Chrest. wybór z Anab.; Hom. Il. I., II.
W kl. VI.: Hom. Il. VI, XVIII, XXII, XXIV. Herodot VIII.
W kl. VII.: Demost. olyn. I., II, III.; Hom. Odys. I., VI., VII., IX., X.
W kl. VIII.: Plato: Apologia, Crito, Laches; Sophocles: Antigone.

III.

Tematy zadań piśmiennych.

a) W języku polskim.

W klasie V.

1. Moje wakacye; (domowe).
2. Widok z kopca Kościuszki; (domowe).
3. Założenie Rzymu. Na podstawie lektury Liwiusza; (szkolne).
4. Dwór Sędziego w Soplicowie. Na podstawie lektury „Pana Tadeusza“; (domowe).
5. Śmierć Grażyny; (szkolne).
6. Krótkie streszczenie noweli Sienkiewicza p. t. „Latarnik“; (domowe).
7. Bitwa pod Kunaxą. Na podstawie lektury Xenofonta; (szkolne).
8. Porównać ustawę Likurga z ustawą Solona; (domowe).
9. Niebezpieczeństwo Hrabiego i Tadeusza podczas łowów; (szkolne).
10. Jak w sielance K. Brodzińskiego p. t. „Wiesław“ odzyskali rodzice utraconą córkę; (domowe).
11. Opis dworu M. Dobrzyńskiego. Na podstawie lektury „Pana Tadeusza“; (szkolne).
12. Wycieczka na Bielany; (domowe).
13. Treść satyry I. Krasickiego p. t. „Marnotrawstwo“; (domowe).
14. Oblężenie i zdobycie Saguntu. Na podstawie lektury XXI. kś. Liwiusza; (szkolne).

Mikołaj Mozanowski.

W klasie VI a.

1. Co zyskała Polska przyjmując chrześcijaństwo z Zachodu?
2. Żywot pomierny (podług Reja).
3. Charakter Ingurty.
4. Jakie przymioty ma posiadać dworzanin Górnickiego?
5. Korzyści z podróży.
6. Przyczyny upadku rzeczypospolitej rzymskiej.
7. Jakie błędy wytyka Kochanowski Polakom w „Satyrze“?
8. Złe towarzystwa psują dobre obyczaje.
9. Rozbiór satyry Opalińskiego (ks. II. s. 7.),
10. Objaśnić i rozwinąć wiersz Andrz. M. Fredry:
    Kowal fortuny nie kuje,
    Sobie ją, kto chce, zbuduje.
11. Wychowanie Mikołaja Doświadczyńskiego.
12. Burza na morzu (podł. I. ks. Eneidy).
13. Skutki wypraw krzyżowych.
14. O ile jest scharaktoryzowane społeczeństwo polskie z końca w. XVIII. w „Powrocie posła“ Niemcewicza.

W. Grzegorzewicz.

W klasie VI b.

1. Porównanie życia ludzkiego z podróżą.
2. Życie skromne a zbytkowne podług Reya.
3 Opis wsi w porze jesiennej.
4. Jak należy używać majątku.
5. Jakim sposobem ukoił Kochanowski żal po stracie córki.
6. Wykazać skutki zbytku na podstawie czytanych satyr.
7. Porównać stan Rzymu i Kartaginy w chwili rozpoczynających się wojen punickich.
8. Na co powinniśmy zwracać uwagę przy czytaniu książek.
9. Rozbiór sielanki Szymonowicza „Żeńcy“.
10. Porównać pracę ucznia z pracą rolnika w czasie zasiewu i żniwa.
11. Praca odkładana nie wiele warta.
12. Podać tok myśli w satyrze Krasickiego „Przestroga młodemu“.

13. Jaką mamy korzyść z nauk przyrodniczych.
14. Co spowodowało upadek Kartaginy.

Leon Krókowski.

W klasie VII.

1. Dydaktyczne znaczenie „Przypadków Doświadczyńskiego“; (domowe).
2. Znaczenie zasady „liberum veto“ w dziejach Polski; (domowe).
3. Jakie ma znaczenie opis bitwy w akcyi „Grażyny“? (szkolne).
4. „Lenore“ Bürgera, a „Ucieczka“ Mickiewicza; (domowe).
5. Powody i skutki zajazdu na dwór Sędziego w Soplicowie. Na podstawie lektury „Pana Tadeusza“; (szkolne).
6. Treść „Improwizacyi“ Konrada w III. części „Dziadów“; (szkolne).
7. Charakter Miecznika w „Maryi“ Malczewskiego; (domowe).
8. Zasługi Bolesława Chrobrego w dziejach Polski; (domowe).
9. Wykazać podobieństwo akcyi w „Zemście“ Fredry, a w „Panu Tadeuszu Mickiewicza; (domowe).
10. Wpływ świata nadprzyrodzonego na rozwój akcyi w „Balladynie“; (szkolne).

Mikołaj Mozanowski.

W klasie VIII.

1. Jaki wpływ wywierały mowy publiczne na lud rzymski i grecki.
2. Charakterystyka cześnika i rejenta w „Zemście“ Fredry.
3. Znaczenie Mikołaja Reya i Kazimierza Brodzińskiego w literaturze polskiej.
4. Zły to rozum bracie! co się na wiary i cnoty zasadza utracie.
5. Dlaczego przypisuje się powszechnie wzrokowi pierwszeństwo prze innymi zmysłami.
6. Wpływ okoliczności i stosunków na utwory poetyczne na podstawie żywota Mickiewicza.
7. Mowa do współuczniów po ukończeniu szkół gimnazyalnych.
8. Co to jest mowa i na czem polega jej doskonałość.

Leon Krókowski.

b) W języku niemieckim.

W klasie V.

1. Die Freundschaft (Übersetzung aus dem Polnischem).
2. Die Verfassung Aegyptens (Gedankengang).
3. Androklus und sein Löwe (Nacherzählung).
4. Der Diamant (Gedankengang).
5. Pflicht der Dankbarkeit der Kinder gegen die Eltern (Gedankengang).
6. Der Bauch des Walfisches (Nacherzählung).
7. Eine Hasenjagd zu Wasser (Nacherzählung).
8. Die Wirkung des Wassers auf die Erdoberfläche (Gedankengang).
9. Das altrömische Haus (Nacherzählung).
10. Vaters Heimkehr (Inhaltsangabe).
11. Jagdausflug ins Fayum (Inhatlsangabe).
12. Dem Leben lernen (Gedankengang).
13. Altrömische Mahlzeiten (Inhaltsangabe).
14. Die Zerstörung Karthagos im J. 146. v. Chr. (Gedankengang).

Ig. Meyer.

W klasie VI a.

1. „Morgenstunde hat Gold im Munde". (Reproduction einer Erklärung) szkolne.
2. „Durch wiederholte Streiche fällt auch die größte Eiche". (Reproduction einer Erklärung).
3. Meine Wohnung. (Eine Schilderung) szkolne.
4. Schwert und Feder. (Vergleichung).
5. Der Wunschring. (Eine Erzählung).
6. Dornröschen. (Eine Erzählung).
7. Kudrun am Strande. (Eine Schilderung).
8. Major von Tellheim. (Eine Charakterschilderung) szkolne.
9. Sullas Thätigkeit im jugurthinischen Kriege.
10. Pallas Athene und Achilleus am Gestade des Meeres. (Nach der „Achilleïs" von Goethe).
11. Die Hölle. (Schilderung nach dem III. Gesange der Göttlichen Komödie von Dante) szkolne.

12. Gedankengang des ersten Gesanges aus „Reineke Fuchs“ von Goethe.
13. Der Fischer von Goethe. (Inhaltsangabe).

Feliks Baczakiewicz.

W klasie VI b.

1. „Eine Hand wäscht die andere“. (Reproduction einer Erklärung) szkolne.
2. „Müssiggang ist aller Laster Anfang“. (Reproduction einer Erzählung).
3. Der Jahrmarkt. (Eine Schilderung) szkolne.
4. Kudrun. (Inhaltsangabe).
5. Der Winter in einer größeren Stadt und auf dem Lande. (Eine Vergleichung).
6. Der Taucher von Schiller. (Inhaltsangabe) szkolne.
7. Die Bedeutung der jetzigen Communicationsmittel für die Verbreitung der Cultur.
8. Graf von Habsburg. (Inhaltsangabe) szkolne.
9. Der Nutzen des Eisens.
10. Welche Tugend wird von sämmtlichen Menschen am meisten verehrt? (Nach der „Achilleïs“ von Goethe).
11. Wie wurde Gottfried von Bouillon zum Feldherrn gewählt? (Nach der Lectüre „Das befreite Jerusalem“ von Torquato Tasso) szkolne.
12. Gedankengang des fünften Gesanges aus „Mutter und Kind“ von Friedrich Hebbel.
13. Der Schatzgräber. (Inhaltsangabe).

Feliks Baczakiewicz.

W klasie VII.

1. „Es ist nicht alles Gold, was glänzt“. (Reproduction einer Erklärung) szkolne.
2. Wert der Freunschaft. (Reproduction nach gegebener Disposition).
3. Siegfrieds Tod, szkolne.
4. Schön ist der Friede, aber auch der Krieg hat seine Ehre. (Nach Schillers „Braut von Messina“).

5. Gedankengang der Klopstock'schen Ode: „Der Zürchersee“ szkolne.
6. Über den Nutzen der Geschichte.
7. Das Landleben von seiner Lichtseite aus betrachtet. szkolne.
8. Klopstock und Wieland. (Der Gegensatz ihrer Charaktere und ihrer dichterischen Thätigkeit).
9. Mit wessen Hilfe vermochte Hüon Karls strengen Auftrag durchzuführen? (Nach „Oberon“ von Wieland) szkolne).
10. Goethe und Herder in Straßburg. (Eine Abhandlung).

Feliks Baczakiewicz.

W klasie VIII.

1. Der goldene Mittelstand. (Abhandlung nach gegebener Disposition) szkolne.
2. Wert der Gesundheit. (Abhandlung).
3. Ackerbau, als Anfang der Cultur.
4. Der Fluss, ein Bild des menschlichen Lebens, szkolne.
5. Das Soldatenleben im 30 jährigen Kriege. (Nach Schiller's „Wallenstein's Lager“).
6. Die Jugendjahre der beiden größten deutschen Dichter. (Ein Vergleich).
7. „Lügen haben kurze Beine“. (Erklärung) szkolne.
8. Diese Devise sei mir gepriesen: „Worte sind Zwerge, Beispiele Riesen“.

Feliks Baczakiewicz.

c) Tematy dla piśmiennego egzaminu dojrzałości.

1. Zadanie polsko-łacińskie:

Oddział I: „Przełożyć na język łaciński ustęp z Wypisów polskich na kl. II., str. 223 od słów „Wieść o świetnem zwycięstwie“ . . . do „który ciągnęły cztery konie białe, bogato okryte“.

Oddział II: „Przełożyć na język łaciński ustęp z Wyp. pols. na kl. II., str. 100 od słów „Aleksander tyran“ . . . do „zwycięstwo swoje uwieńczył“.

2. Zadanie łacińsko polskie:

Oddział I: „Przełożyć na język polski ustęp z Cic. Tusc. I., 41, 97 od słów „Magna me, inguit“. . . do „scire arbitror neminem“.

Oddział II: „Przełożyć na język polski ustęp z „Tacit. Dialog. de oratore 34 od słów „Ergo apud maiores“ . . . do „unus cuiquam causae par erat“.

3. Zadanie greckie:

Oddział I: „Przełożyć na język polski ustęp z „Odyss. Homera“, XVI. od w. 168 do 194.

Oddział II: „Przełożyć na język polski ustęp z „Iliad. Homera“. IV, od w. 146 do 174.

4. Zadanie polskie:

Oddział I: Co wpłynęło na rozwój literatury polskiej w pierwszej połowie wieku naszego?

Oddział II: Co wpłynęło na rozwój literatury polskiej w wieku XVI?

5. Zadanie niemieckie:

Oddział I: Wie gelangt Oedipus im gleichnamigen Sophocleischen Drama zur Erkenntnis seiner Schuld?

Oddział II: Unterschied zwischen dem antiken und modernen Drama in Bezug auf Anlage und Inhalt.

6. Zadanie matematyczne:

Oddział I.

a) $$\frac{17y}{\sqrt{x+y}} - \frac{10y^2}{\sqrt{(x+y)^3}} = 7\sqrt{x+y}$$

$$x = \sqrt{x+y} = 1$$

b) Rozwiązać trójkąt skośnokątny, którego różnica boków a — b wynosi 399, kąt A = 100° 45′ 20·64″, a kąt B = 23° 57′ 8·36″.

c) Ktoś płaci Towarzystwu ubezpieczeń przez 30 lat na początku każdego roku jakąś premię, aby po tych latach mógł pobierać rentę przez 20 lat po 2500 złr. przy końcu każdego roku; jeżeli procent składany liczy się po 5%, ileż złr. musi płacić przez lat 30?

Oddział II.

a) $x^4 + y^4 = 626$

$x - y + \sqrt{x-y} = 6$

b) W trójkącie skośnokątnym różnica dwóch boków a—b wynosi 399, różnica kątów im przeciwległych A — B wynosi $76^0\ 48'\ 12{\cdot}28''$, a kąt trzeci C $55^0\ 17'\ 31''$; rozwiązać trójkąt.

c) Ktoś sprzedaje swoję majętność za 100.000 złr. a pieniądze oddaje Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń za roczną rentę w kwocie 6437·5 złr., którą na początku każdego roku ma pobierać. Jeżeli stopa procentowa wynosi $5{\cdot}5\,^0/_0$, przez ile lat będzie ta renta wypłacaną?

IV.

ZBIORY NAUKOWE.

a) Biblioteka nauczycielska.

1. Z końcem r. szk. 1893. liczyła biblioteka 2317 dzieł w 4324 tomach i 41 zeszytach.

W roku bieżącym:

a) zakupiono 42 dzieł w 61 tomach

b) otrzymano w darze 64 dzieł w 93 tom. i 2 zesz.

Z końcem r. szk. 1894. liczy biblioteka 2423 dzieł w 4478 tomach i 43 zeszytach.

2. Zakład prenumeruje następujące czasopisma:

1. Muzeum, 2. Przewodnik bibliograficzny, 3. Przewodnik higieniczny, 4. Przewodnik naukowy i literacki, 5. Biblioteka warszawska, 6. Przegląd polski, 7. Kwartalnik historyczny, 8. Zeitschrift f. d. österr. Gymnasien, 9. Lehrproben und Lehrgänge, 10. Zeitschrift f. d. physikalischen und chemischen Unterricht, 11. Inventions les nouvelles, 12. Naturwissenschaftliche Rundschau.

3. a) Dzieła zakupione:

1. Słownik geograficzny (t. XIII.). 2. Die österr.-ung. Monarchie in Wort und Bild (ciąg dalszy). 3. A. Lewicki, Zarys historyi Polski i krajów ruskich. Wydanie skrócone (2 egz.). 4. Horacego poezye wybrane. Wydał M. Sas. 5. Sofoklesa król Edyp. Wyd. Schubert-Majchrowicz. 6. Semkowicz, opowiadanie z dziejów powszechnych. Cz. I. (2 egz.). 7. Benoni-Majerski, Geografia monarchi austro-węg. (2 egz.). 8. Tarnowski-Wójcik,

Wypisy polskie dla klas wyższych. Cz. I. (2 egz.). 9. Tarnowski-Próchnicki, Wypisy polskie dla klas wyższych. Cz. II. 10. Petelenz, Zologia dla klas wyższych. Wyd. 2. 11. Zajączkowski, Początki arytmetyki na I. i II. kl. wyd. 3. 12. Podręcznik do systematycznego dyktanda. 13. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Cz. II. Wyd. 5. (2 egz.). 14. Małecki, Gramatyka języka polskiego. Wyd. 8. (2 egz.) 15. Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. 16. Steiner-Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla kl. I. 17. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch f. d. VII. Classe. 18. Próchnicki-Wójcik, Wypisy polskie dla kl. II. (2 egz.). 19. Zawiliński-Czubek, Wypisy polskie dla kl. III. (2 egz.). Jedina, An Asiens Küsten und Fürstenhöfen. 21. Homers Odyssee in verkürzter Ausgabe von A. T. Christ. 22. Gostomski, Pan Tadeusz. 23. Cicero, de imperio Cn. Pompei von Thümen. 24. Cicero, pro Archia von I. Strenge. 25. Zimmermann, Übungsstücke im Anschluss an Ciceros Rede über den Oberbefehl des Cn. Pompejus. 26. Encyklopedya wychowawcza t. IV. 27. a) Rappold, Chrestomathie aus lateinischen Classikern, b) Chrestomathie aus griechischen Classikern. 28. Sienkiewicz, Listy z Afryki. 29. Sienkiewicz, Pisma t. 20. 30. Wład. Mickiewicz, Żywot Adama Mickiewicza t. III. 31. Sprawozdanie z pierwszej konferencyi dyrektorów (2 egz.).

b) Otrzymano w darze:

1. Od Akademii umiej. w Krakowie wydawnictwa z roku 1893—94. 2. Od Wys. c. k. Min. w. i o.: Josef Ressel, Denkschrift. Wien 1893. 3. Od Wys. c. k. Rady szk. kraj. Sprawozdanie o stanie szkół średnich w r. 1892/3 (5 egz.). 4. Od Wys. Wydziału kraj.: Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. t. XIV. zesz. 1 i 2. 5. Od Towarzystwa naucz. szk. wyższ.: a) Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych dla klas cz. I. b) Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. c) Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla kl. I. d) Soleski i Fąfara, Arytmetyka na I. i II. kl. 6. Od Wgo prof, Józefe Rozwadowskiego 42 dzieł z zakresu filologii klasycznej. 7. Od Wgo prof. Meyera: Müllers Handbuch der class. Alterthumswissenschaft. Achter Band. 8. Od księgarza Tempskiego: a) Homeri Ilias ed. Cauer. b) Horatii opera ed. Keller et Häussner. 9. Platona Fileb, tłom. B. Kąsinowski — od tłómacza.

Józef Taborski.

b) Biblioteka uczniów.

1. Z końcem roku szkolnego 1893. liczyła:
   dzieł polskich 470 w 744 tomach.
2. W roku szkolnym 1894. przybyło:
   23 dzieł polskicz w 64 tomach.

Z końcem roku szkolnego 1894. liczyła:
   493 dzieł w 808 tomach.

a) Biblioteka polska.

Zakupiono: 1. Siemieński L. Dzieła, tomów 10. 2. Nehring W. Studya literackie. 3. Jełowicki Al. Moje wspomnienia. 4. Tarnowski St. Szujskiego lata szkolne. 5. Koźmian Kajetan, Stefan Czarniecki. 6. Biblioteka uniwersalna. R. I. T. I. 7. Tyszyński, Wizerunki literackie. 8. Słowacki, Pisma. 9. Chmielowski P. Studya i szkice (2 t.). 10. Tretiak J. Mickiewicz w Wilnie i Kownie (3 t.). 11. Odyniec Ed. Listy z podróży (4 t.). 12. Słowacki J. Listy do matki (2. t.). 13. Chmielowski P. Adam Mickiewicz (2 t.) 14. Koźmian Kaletan, Z pamiętników (3 egz.). 15. Szujski Józef, Wallas (3 egz.). 16. Szajnocha Karol, Mściciel (3 egz.). 17. Niemcewicz J. U. Powrót Posła (3 egz.). 18. Krasicki Ign. Dzieła, wyd. Bobrowicza (10 t.). 19. Kniaźnin F. D. Dzieła, wyd. Dmochowskiego (7 t.) 20. Niemcewicz J. U. Jan z Tęczyna. 21. Tenże, Śpiewy historyczne. 22. Klonowicz I. F. Dzieła, wyd. Bobrowicza (2 t.). 23. Kochanowski Jan, Pieśni i Treny.

Mikołaj Mazanowski.

b) Biblioteka niemiecka

1. Z końcem roku szkolnego 1893. liczyła:
   dzieł 214 w 359 tomach.
2. W roku szkolnym 1894. przybyło:
   dzieł 12 w 13 tomach.

Z końcem roku szkolnego 1894. liczyła:
   226 dzieł w 372 tomach.

Zakupiono: 1. Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Dalmatien. 2. An Asiens Küsten und Fürstenhöfen v. Leopold von Jedina. 3. W. Simmler: Des Freiherrn v. Münchhausen Reisen und Abenteuer (dar Owsińskiego, ucznia VIII. klasy). 4. F. Hoffmann: Die Gefahren der Wildnis. 5. Dr.

Hofman E: Der Käfersammler. 6. Julius Verne: Cäsar Cascabel. 7. Julius Verne: Der Archipel in Flammen. 8. S. Wörishöffer: Auf dem Kriegspfade. 9. Dr. A. Ohorn: Die Helden der Küste. 10. Paul Moritz: Der Sturmvogel. 11. Joh. Bernhard Krier: Das Studium und die Privatlectüre. 12. Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild — Ungarn.

Feliks Baczakiewicz.

c) Zbiór historyczno-geogrficzny.

W roku szkolnym 1894. zakupiono: 1. Edward Launitz: Forum Romanum. 2. Kiepert: Mapa Austryi.

Wł. Aleksandrowicz.

d) Gabinet fizyczny.

Kupiono w roku 1894.: 1. Opornica Siemensa. 2. Przyrząd do pomiaru temperatury rosienia. 3. Przyrząd do wykazania gęstości elektryczności. 4. Maszyna odśrodkowa. 5. Przyrząd Tyndalla do ogrzewania płynu tarciem. 6. Przyrząd do zasadniczych doświadczeń indukcyi.

A. M. Kawecki.

e) Gabinet historyi naturalnej.

Zakupiono w r. 1894.: 1. Zbiorek 20 zębów ssawców. 2. Cacatua galerita, wypchany. 3. Preparaty rozwojowe: Lacerta agilis, Rana esculenta, Salmo salar, Sphinx pinastri, Bombyx mori. Przybyły nadto: Gallus domesticus, wypchany, dar uczn. kl. II. K. Dawidowskiego; Käferbuch Calwera i Jägera, dar tegoż; tetraedryt, żelazobłyszcz i syderyt z Krempaku na Śpiżu, dar p. S. Stobieckiego.

W. Kulczyński.

f) Wzory rysunkowe.

Zakupiono w r. 1894.: 1. Steigl. Wandtafeln für den Zeichenunterricht, serya I. i II. 2. Pięć równoległych prostych do wyprowadzenia zasad perspektywicznych. 3. Równoległościan z drzewa. 4. Ostrosłup czworościenny z drzewa. 5. Walec z drzewa. 6. Podstawka żelazna.

T. Trnka.

V.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych

z roku szkolnego 1894.

1. Wysokie Prezydyum c. k. Rady szkolnej krajowej reskryptem z 17. lipca 1893. l. 374 zarządza, iż uczniowie świeżo wstępujący do zakładu mają się wykazać świadectwem szczepienia ospy.
2. Jego Ekscelencya Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 15. października 1893. l. 18830 postanowił, by dyrekcye szkół średnich pobierały od uczniów datki na opędzenie kosztów urządzanych zabaw szkolnych, przy czem uczniowie niezamożni mają być uwolnieni od płacenia rzeczonych datków. Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z dnia 15. kwietnia 1894. l. 7912 wydała szczegółowe postanowienia tak co do pobierania jak i użycia wspomnianych datków.
3. Jego Ekscelencya Pan Minister W. O. reskryptem z dnia 1. listopada 1893. l. 24871 ustanawia normy wprowadzania do zawodu nauczycielskiego tych kandydatów nauczycielskich, którzy nie odbywszy roku próby wstępują do zawodu i obejmują pełne obowiązki nauczycielskie.
4. Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa okólnikiem z dnia 14. marca 1894. l. 2900 oznajmia, że Najwyższem postanowieniem z dnia 6. stycznia 1894. raczył Najjaśniejszy Pan zezwolić, aby dla uczniów szkół średnich galicyjskich zaprowadzono jednakowe ubranie, i przesyła szczegółowe przepisy odnoszące się do mundurów dla młodzieży szkolej.

5. Wysoka c. k. Rada szkolna kraj. zaliczyła w poczet książek szkolnych:

a) okól. z dnia 28. sierpnia 1893 l. 15461: „Dr. Anatol Lewicki. Zarys historyi Polski i krajów ruskich z nią połączonych. Wydanie skrócone. Kraków, 1893.“;

b) okól. z dnia 28. sierpnia 1893. l. 15133: „Książka do nauki języka francuskiego. Część I. Ułożył Jan Amborski. Lwów, 1893.“;

c) okól. z dnia 28. sierpnia 1893. l. 17561: „Dr. Petelenz und Dr. Werner. Deutsches Lesebuch für die galizischen Mittelschulen. VII. Classe. Lemberg, 1893.“;

d) okól. z 28. sierpnia 1893. l. 17735: „Opowiadania z dziejów powszechnych dla niższych klas szkół gimnazyalnych i realnych. Napisał Dr. A. Semkowicz. Cz. I. Lwów, 1893.“;

e) okólnikiem z 28. sierpnia 1893. l. 17140: „Mineralogia dla niższych klas szkół średnich. Ułożył A. M. Łomnicki. Wydanie III. Lwów, 1893.“;

f) okól. z 28. sierpnia 1893. l. 17247: „Ćwiczenia łacińskie dla kl. III. Ułożył Franciszek Próchnicki. Wydanie III. Lwów, 1893.“;

g) okól. z 27. września 1893. l. 19404: „Wzory poezyi i prozy. Wydał Franciszek Próchnicki. Lwów, 1893.“;

h) okól. z 27. września 1893. l. 19403: „Ćwiczenia łacińskie dla klasy I. Według książki Józefa Steinera i Dr. Augusta Scheindlera. Lwów, 1893.“;

i) okól. z 25. listopada 1893. l. 23400: „Wyimky z narodnoji literatury ukraińsko-ruskoji XIX. wiku. Ułożył A. Barwiński. Część II. Wydanie II. 1893.“;

j) okól. z 28. stycznia 1894. l. 15220: „T. Terlikowski. Życie starożytnych Greków i Rzymian, do użytku młodzieży szkolnej. Wydanie II. Lwów, 1892.“;

k) okól. z 10. marca 1894. l. 3601: „1. Dr. Z. Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego dla kl. I. i II. Wydanie III. Lrów, 1893. 2. Dr. Z. Samolewicz. Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wydanie VI. opracował T Sołtysik. Lwów, 1893.“;

l) okól. z 14. marca 1894. l. 5163.: „Wincenty Zakrzewski.

Historya powszechna na klasy wyższe szkół średnich. Tom II. Historya wieków średnich. Kraków, 1894.“;

l) okól. z 11. kwietnia 1894. l. 2325: „M. Tulliusa Cycerona cztery mowy przeciwko Katylinie. Wyd. II. H. Nohla, zastósował S. Bednarski. Praga, 1894.“;

m) okól. z 10. kwietnia 1894. l. 6257: Przewodnik w nauce śpiewu zbiorowego przez A. Dietza. Przemyśl, 1893.“;

n) okól. z 25. maja 1894. l. 10711: „Dr. Karl Petelenz und Dr. Richard Maria Werner. Deutsches Lesebuch für die galizischen Mittelschulen. Achte Classe. Lemberg, 1894.“:

o) okól. z 1. czerwca 1894. l. 3643: „Józef Soleski i Julian Fąfara. Arytmetyka na I. i II. klasę szkół średnich. Lwów, 1894.“;

p) okól. z 27. maja 1894. l. 9505: „Wybór poezyi P. Wergilego Marona wydał Edmund Eichler. Zastósował St. Rzepiński. Wiedeń, 1894.“;

r) okól. z 30. maja 1894. l. 10655: „Mineralogia na wyższij klasy szkił serednych A. M. Łomnyckoho perełożyw Iwan Werchratskij. Lwów, 1894.“;

s) okól. z 1. czerwca 1894. l. 10644: Podręcznik arytmetyki i algebry w czterech częściach dla uczniów klas niższych gimnazyów i szkół realnych w Galicyi. Napisał Maryan Baraniecki. Część I. i II. Kraków, 1894.“;

t) okól. z 1. czerwca 1894. l. 10447: „Opowiadania z dziejów powszechnych dla niższych klas szkół gimnazyalnych i realnych. Napisał Dr. Aleksander Semkowicz. Część II. Lwów, 1894.“;

u) okól. z 1. czerwca 1894. l. 9542: „Początki Arytmetyki i Algebry dla niższych klas szkół średnich. Napisał K. Brzostowicz. Część I. na klasę I. i II. Wydanie II. Sanok, 1894.“;

w) okól. z 14. czerwca 1894. l, 11169: „Korneliusza Neposa. Żywoty sławnych mężów, wydał Wiktor Kłak. Wydanie II. Lwów, 1894“.

6. Wysoka c. k. Rada szk. kraj. okól. z 18. lutego 1894. l. 1604 poleciła do bibliotek szkolnych dla młodzieży: „Jana Chryzostoma Paska Pamiętniki, dla młodzieży skrócił i objaśnił R. A. Bobin. Lwów, 1894“.

Obok kształcenia młodzieży w naukach nie spuszczano z oka również fizycznego jej rozwoju. Do tego celu zmierzały przedewszystkiem ćwiczenia, które w porze letniej odbywały się codziennie podczas trzech pauz dłuższych, a mianowicie o godzinie 10, 11 i 12. W czasie rzeczonych pauz zabawiała się młodzież szkolna ćwiczeniami jużto na przyrządach, ustawionych w podwórzu gimnazyalnem, jak na krążniku, dwóch skoczniach, dwóch równoważniach, drabinie sznurowej, linie i pochyłych żerdziach do spinania, jużto pochodami i obrotami w większych zastępach. Ćwiczeniami kierował jesienią profesor Feliks Baczakiewicz, od wiosny zaś począwszy zastępca nauczyciela Michał Ptaszyk według ułożonego z góry rozkładu ćwiczeń i przy pomocy innych członków grona nauczycielskiego oraz przybranych przodowników z pośród młodzieży samej.

W porze zimowej korzystała młodzież szkolna z torów łyżwiarskich tak w Parku krakowskim jako też na stawach „Klubu łyżwiarskiego" po zniżonych cenach wstępu, o ile w roku bieżącym przy tak łagodnej zimie warunki na to pozwalały.

Również odbywały się wspólne wycieczki z młodzieżą poza miasto; nie były one jednak tak częste, jakby sobie tego życzyć należało, częścią z braku czasu, częścią zaś z powodu niesprzyjającej pogody. Większą wycieczkę przedsięwzięło grono nauczycielskie z młodzieżą wszystkich klas zakładu na Bielany w dniu 9. maja.

VI.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1893/4 rozpoczął się uroczystem nabożeństwem dnia 3. września.

Egzamina wstępne do klasy I. odbyły się częścią z końcem roku szkol. 1893, częścią zaś z początkiem roku 1893/4 w dniach 1 i 2 września.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 1. lipca 1893 l. 13487 zamianował tutejszego zastępcę nauczyciela Tomasza Szafrana rzeczywistym nauczycielem c. k. gimnazyum w Brzeżanach.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 1. lipca 1893 l. 13487 przeniósł nauczyciela c. k. gimnazyum w Bochni Mikołaja Mazanowskiego na własną jego prośbę do tutejszego zakładu.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 30. czerwca 1893 l. 13146 zamianował tutejszego zastępcę nauczyciela ks. Zygmunta Karasia rzeczywistym nauczycielem religii w c. k. gimnazyum w Wadowicach.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 1. sierpnia 1893 l. 18489 udzielił zastępcy nauczyciela Józefowi Wyrobkowi zmniejszenia godzin naukowych na czas pierwszego półrocza roku szk. 1893/4.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. dekretem z dnia 29. sierpnia 1893 l. 16582 zamianowała ks. Franciszka Gołbę zastępcą katechety w tutejszym zakładzie.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. reskryptem z dnia 29. sierpnia 1893 l. 16904 uwolniła zastępcę nauczyciela Józefa Kannenberga na własną jego prośbę od służby, reskryptem zaś z dnia 30.

sierpnia 1893 l. 17683 zamianowała kandydata nauczycielskiego Ignacego Meyera zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.

Wys. c. k. Rada szkol. kraj. dekretem z dnia 12. września 1893 l. 18274 przyznała profesorowi Włodzimierzowi Alexandrowiczowi trzeci dodatek pięcioletni.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 5. września 1893 l. 19960 udzielił profesorowi Józefowi Rozwadowskiemu z powodu choroby urlop sześciomiesięczny, reskryptem zaś z d. 9. marca 1894 l. 4852 przedłużył rzeczony urlop po koniec miesiąca czerwca 1894.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. dekretem z dnia 12. września 1893 l. 18275 przyznała profesorowi Antoniemu M. Kaweckiemu drugi dodatek pięcioletni.

Wys. c. k. Rada szk. kraj. rozporządzeniem z dnia 23. września 1893 l. 19708 zatwierdziła podział klas I, II, III i VI na równorzędne.

Zakład obchodził imieniny Najjaśniejszych Państwa w dniach 4. października i 19. listopada uroczystem nabożeństwem; również brał udział w nabożeństwach żałobnych za dusze ś. p. Cesarzowej Maryi Anny i Cesarza Ferdynanda I.

J. E. Minister W. i O. reskryptem z dnia 8. listopada 1893 l. 24944 udzielił trzechmiesięcznego urlopu profesorowi Feliksowi Baczakiewiczowi z powodu choroby, przedmioty zaś przezeń udzielane przydzieliła dyrekcya stósownie do polecenia Wysokiej c. k. Rady szk. kraj. zastępcom nauczycieli Ignacemu Meyerowi, Romanowi Hamczykiewiczowi, Antoniemu Jońcowi i Zygmuntowi Stylemu.

J. E. Pan Minister W. i O. reskryptem z dnia 4. grudnia 1893. l. 23561 przyznał VIII. rangę profesorom: Leonowi Krókowskiemu, Dr. Stanisławowi Stodolakowi, Janowi Korczyńskiemu i Włodzimierzowi Alexandrowiczowi, tudzież odpowiednie dodatki służbowe.

Wydział krajowy uchwałą z dnia 5. stycznia 1894 l. 60245 nadał uczniowi III. klasy Stefanowi Kondraczkowi stypendyum z fundacyi ś. p. Samuela Głowińskiego w rocznej kwocie 157 złr. 50 kr.

Zarząd Domu modlitwy i wsparcia izraelitów postępowych uchwałą z dnia 1. grudnia 1893 l. 117 nadał uczniowi VII klasy

Salomonowi Teuflowi stypendyum z fundacyi Maurycego Silbersteina w rocznej kwocie 100 złr.

W dniu 30. stycznia 1894 zakończono pierwsze półrocze, drugie zaś rozpoczęto w dniu 3. lutego.

Pisemne egzamina dojrzałości odbyły się w zakładzie tutejszym w dniach od 15 do 19 maja, ustne zaś pod przewodnictwem profesora uniwersytetu Jagiellońskiego WP. Dr. Anatola Lewickiego w dniach od 4. do 11. czerwca b. r. Wynik egzaminu dojrzałości podaje się pod koniec sprawozdania.

W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież katolicka trzy razy do św. Sakramentów spowiedzi i komunii; nadto odprawiała w wielkim tygodniu trzydniowe rekolekcye.

Rok szkolny zakończono 30. czerwca uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

* * *

† Dnia 23. stycznia 1894 umarł uczeń VIII. klasy Stanisław Gawęda w domu rodziców swych w Kętach, dokąd się udał na ferye świąt Bożego Narodzenia, pozostawiając w zakładzie jak najlepszą pamięć i szczery żal po sobie. Za spokój Jego duszy odbyło się w kościele OO. Dominikanów żałobne nabożeństwo, w którym Grono nauczycielskie i młodzież szkolna wzięły udział.

VII.

Statystyka uczniów.

Tytuły	I a	I b	II a	II b	III a	III b	IV	V	VI a	VI b	VII	VIII	Razem
1. Liczba uczniów:													
Z końcem roku szk. 1893 .	41	42	35	30	31	25	49	68	39	—	38	33	431
Z początkiem r. szk. 1894 .	44	44	37	36	33	31	45	45	31	32	36	39	453
Przyjęto w ciągu r. s. 1894.	—	3	2	—	1	—	—	2	1	—	2	1	12
Ogółem przyjęto w r. s. 1894	44	47	39	36	34	31	45	47	32	32	38	40	465
a mianowicie:													
Z obcych zakładów:													
a) z promocyą	38	41	5	4	3	7	2	4	3	1	2	2	112
b) repetentów	—	3	2	1	—	1	—	—	—	—	1	—	8
Z tutejszego zakładu:													
a) z promocyą	—	—	32	29	31	20	43	41	28	30	34	35	323
b) repetentów	6	3	—	2	—	3	—	2	1	1	1	3	22
W ciągu roku wystąpiło . .	8	8	4	1	1	3	5	2	3	2	5	2	44
L. ucz. z końcem r. s. 1894.	36	39	35	35	33	28	40	45	29	30	33	38	421
a mianowicie:													
a) publicznych	36	36	34	35	31	28	40	42	29	30	32	37	410
b) prywatnych	—	3	1	—	2	—	—	3	—	—	1	1	11
2. Według miejsca urodzenia:													
Z W. Ks. Krakowskiego . .	21	14^{1}	12	14	10	11	19	20^{1}	11	13	13^{1}	10	171^{3}
Z Galicyi	12	19^{2}	18^{1}	17	18^{2}	13	20	18^{1}	14	14	16	26^{1}	205^{7}
Z innych krajów koronnych.	1	—	—	—	—	—	—	2^{1}	1	—	2	—	6^{1}
Z poza Austryi	2	3	4	4	3	4	1	2	—	3	1	1	28
Razem . .	36	36^{3}	34^{1}	35	31^{2}	28	40	42^{3}	29	30	32^{1}	37^{1}	410^{11}
3. Według narodowości:													
Polaków	35	36^{3}	34^{1}	34	31^{2}	28	39	41^{3}	29	28	30^{1}	37^{1}	402^{11}
Rusinów	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	2	—	6
Chorwatów	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Razem . .	36	36^{3}	34^{1}	35	31^{2}	28	40	42^{3}	29	30	32^{1}	37^{1}	410^{11}
4. Według wyznania:													
rzymsko-katolickiego . . .	27	27^{3}	26^{1}	23	21^{1}	19	22	31^{2}	19	18	24^{1}	26^{1}	283^{9}
grecko-katolickiego	—	—	—	1	—	—	1	—	1	2	2	—	7
ewangelickiego	—	—	—	—	3	—	1	—	—	1	—	—	5
mojżeszowego	9	9	8	11	7^{1}	9	16	11^{1}	9	9	6	11	115^{2}
Razem . .	36	36^{3}	34^{1}	35	31^{2}	28	40	42^{3}	29	30	32^{1}	37^{1}	410^{11}
5. Wiek uczniów:													
11 lat liczyło	5	9^{2}	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14^{2}
12 " "	9	9	11^{1}	9	—	—	—	—	—	—	—	—	38^{1}
13 " "	12	7^{1}	8	9	7	6	—	—	—	—	—	—	49^{1}
14 " "	7	6	4	11	10^{2}	9	16	—	—	—	—	—	63^{2}
15 " "	2	2	4	4	9	6	10	24^{2}	—	—	—	—	61^{2}
16 " "	1	3	3	2	1	6	10	12^{1}	8	4	1	—	51^{1}
17 " "	—	—	2	—	3	1	2	1	8	9	9	2	37
18 " "	—	—	1	—	—	—	2	2	7	6	4	11	33
19 " "	—	—	—	—	1	—	—	2	5	10	7^{1}	11	36^{1}
20 " "	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	8	4	16
21 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7
22 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
23 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
24 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
27 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
30 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—^{1}	—^{1}
Razem . .	36	36^{3}	34^{1}	35	31^{2}	28	40	42^{3}	29	30	32^{1}	37^{1}	410^{11}

Tytuły	I a	I b	II a	II b	III a	III b	IV	V	VI a	VI b	VII	VIII	Razem
6. Klasyfikacya uczniów za 2 półr.													
Stopień celujący otrzymało .	2	3	1	1	1	2	2	3	2	3	5	5	30
„ I. „ .	21	23^{1}	25^{1}	25	29	17	26	32^{2}	21	20	19	29^{1}	287^{5}
„ II. „ .	5	2	3	4	—	3	3	1	—	1	—	2	24
„ III. „ .	3	3	3	3	—	3	3	1	—	3	—	—	22
Do egz. popr. przypuszcz. .	5	5	2	2	1^{1}	3	5	5	6	3	8	1	46^{1}
Nie klasyfikowano	—	$—^{2}$	—	—	$—^{1}$	—	1	$—^{1}$	—	—	$—^{1}$	—	1^{5}
Razem . .	36	36^{3}	34^{1}	35	31^{2}	28	40	42^{3}	29	30	32^{1}	37^{1}	410^{11}
7. Opłaty szkolne:													
Opłatę szkolną płaciło:													
w I półroczu	23^{1}	18	7^{1}	12	10	13	18	17^{2}	10	10	14^{1}	16	168^{5}
w II półroczu	19	11^{3}	12^{1}	16	13^{2}	9	18	17^{2}	9	13	11^{1}	17^{1}	165^{10}
Od połowy uwolniono:													
w I półroczu	—	—		1	—	1	3	—	—	—	—	—	5
w II półroczu	—	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	4
Od całej opł. uwolniono:													
w I półroczu	16	23	30	24	23	17	26	26	19	20	21	22	267
w II półroczu	17	25	22	18	18	18	20	25	20	17	21	20	241
Opłata szkolna wynosiła:													
w I półroczu	480	360	160	250	200	270	390	380	200	200	300	320	3510
w II półroczu	380	280	260	330	300	190	380	380	180	260	240	360	3540
Razem . .	860	640	420	580	500	460	770	760	380	460	540	680	7050
Taksy wstępne wynosiły . .	79·8	90·3	14·7	10·5	6·3	18·9	4·2	8·4	6·3	2·1	8·4	4·2	254·1
Datki na środki naukowe .	44	47	39	36	34	31	45	47	32	32	38	40	465
Taksy za dupl. świadectw .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
8. Frekwencya na naukę przedmiotów nadobowiązkowych:													
Historya kraju rodzinnego .	—	—	—	—	31	28	40	—	—	—	32	—	131
Język francuski	—	—	—	—	6	6	8	4	10	5	3	3	45
Kaligrafia	16	20	14	17	—	—	—	—	—	—	—	—	67
Rysunki	9	4	6	2	7	3	2	—	3	2	1	—	39
Śpiew	6	5	8	3	6	—	—	3	6	11	4	1	53
Religia mojżeszowa	9	9	8	11	7	9	16	11	9	9	6	11	115
Gimnastyka	19	19	17	12	18	10	16	15	14	11	4	3	158
9. Stypendya.													
Stypendya pobierało . . .	1	—	—	—	1	1	1	—	1	2	2	4	13
Łączna kwota pobr. styp. .	100	—	—	—	30	157·5	100	—	450	215·5	257·5	615	1925·5

VIII.

Pomoc koleżeńska.

W roku szkolnym 1894. wpłynęło dobrowolnych datków na rzecz ubogich uczniów 62 złr. 41 ct.; — z roku zeszłego pozostało 16 złr. 81 ct. — co czyni razem 79 zł. 22 ct. Z kwoty tej wydano w ciągu roku na sprawienie ubioru i książek dla najuboższych uczniów 66 złr. 35 ct. Pozostała reszta w kwocie 12 złr. 87 ct. przenosi się na rok następny.

Ks. Wojciech Siedlecki.

IX.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za drugie półrocze r. szk. 1894.

Klasa I a.

1. **Cholewa Wojciech**
2. **Komala Józef**
3. Brenner Szymon
4. Dulski Bronisław
5. Fränkel Leon
6. Huber Antoni
7. Kostrzewski Józef
8. Kulczycki Stanisław
9. Kurek Jan
10. Margulies Dawid
11. Maschler Izydor
12. Ochmański Alfons
13. Pachulski Stanisław
14. Palka Roman
15. Reich Markus
16. Salawa Michał
17. Schulsinger Wilh.
18. Tafler Chajem
19. Weinstein Jozua
20. Wójcicki Tomasz
21. Woliński Wład.
22. Zapała Józef
23. Żebrawski Miecz.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5, stopień II otrzymało 5, stopień III 3 uczniów.

Klasa I b.

1. **Jabłoński Stanisław**
2. **Marczyński Jan**
3. **Rothhirsch Roman**
4. Boraczek August
5. Burstyn Hersch
6. Cież Józef
7. Czunko Kazimierz
8. Fendler Saul
9. Gołemberski Michał
10. Janik Wincenty
11. Kopczyński Winc.
12. Kornblum Filip
13. Leser Maurycy
14. Liszka Józef
15. Littmann Feiwel
16. Nawrot Edward
17. Polończyk Józef
18. Rosenzweig Mojżesz
19. Rychłowski Feliks
20. Şkimina Ludwik
21. Śniatyński Feliks
22. Szybowski Wład.
23. Szyszka Michał
24. Taborski Józef
25. Wejda Władysław
26. Westfalewicz Wład.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5, stopień II otrzymało 2, stopień III 3 uczniów.

Klasa II a.

1. **Sokołowski Roman**
2. Barański Józef
3. Chrzan Józef
4. Cylicki Adam
5. Feldblum Szymon
6. Freundlich Mojżesz
7. Fuk Leon
8. Gaertner Władysław
9. Groeger Gustaw
10. Grossmann Chaskel
11. Juras Jan
12. Kaczmarczyk Józef
13. Kasprzyk Antoni
14. Kosiba Stefan
15. Królikowski Antoni
16. Myszkowski Stan.
17. Nigbor Jan
18. Niżyński Kazimierz
19. Nowak Stanisław
20. Pałasiński Zygmunt
21. Pokorny Bruno
22. Schiffmann Arnold
23. Schrott Edward
24. Sołga Stanisław
25. Wimmer Tadeusz
26. Zaporowski Jan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2, stopień II otrzymało 3, stopień III 3 uczniów.

Klasa II b.

1. **Dawidowski Karol**
2. Bandt Jan
3. Bulwa Dawid
4. Dąbrowski Tadeusz
5. Feliś Karol
6. Goldwasser Maksymil.
7. Gumplowicz Abraham
8. Jakób Józef
9. Jeż Franciszek
10. Kaufmann Mojżesz
11. Koza Wojciech
12. Kozioł Wojciech
13. Lustgarten Maksym.
14. Łatkiewicz Maryan
15. Mika Maryan
16. Münnich Edward
17. Orczykowski Jan
18. Pachoński Antoni
19. Pacyna Eugeniusz
20. Paczowski Andrzej
21. Rittermann Wilhelm
22. Rosenhauch Edmund
23. Schedy Otton
24. Śniatyński Jan
25. Süsskind Wilhelm
26. Szybowski Stanisław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2, stopień II otrzymało 4, stopień III 3 uczniów.

Klasa III a.

1. **Luberdowicz Jan**
2. Altendorf Szymon
3. Buchała Stanisław
4. Duda Wincenty
5. Eminowicz Ludwik
6. Faust Eliasz
7. Filipkiewicz Stefan
8. Fischer Stanisław
9. Gabryś Adam
10. Glücksmann Zygmunt
11. Gottlieb Samuel
12. Góra Stefan
13. Hornof Józef
14. Jossé Tadeusz
15. Kała Józef
16. Knaus Konrad
17. Krzyżanowski Wacł.
18. Kurzawa Franciszek
19. Landau Levy Izaak
20. Maj Jan.
21. Opioła Władysław
22. Pardyak Ferdynand
23. Potocki Antoni
24. Radwański Wład.
25. Sim Alfred
26. Simon Michał
27. Wandasiewicz Tad.
28. Willer Bernard
29. Zakrzewski Stan.
30. Żuławiński Piotr

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 ucznia.

Klasa III b.

1. **Goldberger Ulryk**
2. **Solarski Julian**
3. Bączkowski Zdzisław
4. Długocki Franciszek
5. Domański Władysław
6. Dorula Bolesław
7. Fendler Samuel
8. Halpern Edward
9. Iwanicki Czesław
10. Kondraczek Stefan
11. Lehrfreund Zygmunt
12. Margulies Joachim
13. Molkner Stanisław
14. Opidowicz Antoni
15. Paszek Wojciech
16. Pers Karol
17. Rubinstein Aron
18. Smyczyński Józef
19. Weiss Teodor

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3, stopień II otrzymało 3, stopień III 3 uczniów.

Klasa IV.

1. **Błachociński Stanisław**
2. **Menschek Henryk**
3. Armhaus Adolf
4. Dąbrowski Maryan
5. Deiches Maksymilian
6. Dominik Marcin
7. Droździkowski Alfred
8. Eichhorn Fryderyk
9. Filimowski Stanisław
10. Fraenkel Jonasz
11. Gutmann Maurycy
12. Herz Markus
13. Jarczyk Stanisław
14. Kampf Leopold
15. Krzanowski Antoni
16. Landau Jonasz
17. Liszka Jan
18. Lustgarten Wład.
19. Ochmański Adam
20. Pajor Zygmunt
21. Piotrowski Jan
22. Schek Julian
23. Schneider Jan
24. Słomka Jan
25. Sobolewski Seweryn
26. Szarek Mieczysław
27. Wandasiewicz Adam
28. Wasserberg Izaak.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5, stopień II otrzymało 3, stopień III 3 uczniów.

Klasa V.

1. **Kaufman Hugo**
2. **Kozik Michał**
3. **Krzyżanowski Bron.**
4. Bilski Klemens
5. Cieślik Antoni
6. Dalet Józef
7. Eile Henryk
8. Erychleb Wacław
9. Filipkiewicz Wład.
10. Gärtner Eustachy
11. Gałuszka Alfred
12. Gargul Karol
13. Gisman Edward
14. Gorgoń Franciszek
15. Gutman Maxymilian
16. Herman Leon
17. Huber Karol
18. Korczyński Anroni
19. Kolmatycki Stan.
20. Korngold Józef
21. Kus Józef
22. Lauer Samuel
23. Mirtenbaum Leon
24. Myszkowski Edward
25. Muszyński Eugen.
26. Płonka Ludwik
27. Rajski Ferdynand
28. Romański Wiktor
29. Rudolphi Adam
30. Soldinger Henryk
31. Szafrański Feliks
32. Szymczykiewicz Kar.
33. Tarnawski Miecz.
34. Winnicki Włodzim.
35. Steinsberg Emil

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5, stopień II otrzymał 1, stopień III 1 uczeń.

Klasa VI a.

1. **Liebermann Mendel**
2. **Reiner Pinkus**
3. Arzt Władysław
4. Bocheński Stanisław
5. Cybulski Teodor
6. Einäugler Juliusz
7. Feuereisen Leopold
8. Fruchthändler Chaim
9. Korzeniowski Alfred
10. Kremler Hirsch
11. Lehrfreund Michał
12. Mieszkowski Zygm.
13. Nowacki Tadeusz
14. Reiner Ryszard
15. Salawa Wojciech
16. Seifert Tadeusz
17. Siedlecki Leon
18. Skuba Stanisław
19. Sosnowski Kazimierz
20. Stopczański Jan
21. Szmaciarz Franc.
22. Wierzejski Stan.
23. Celle Eugeniusz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

Klasa VI b.

1. **Gołąb Stanisław**
2. **Kręciosz Jan**
3. **Süsskind Dawid**
4. Abeles Joel
5. Beckmann Ignacy
6. Dorfner Maksymilian
7. Faust Simon
8. Filimowski Ludwik
9. Friedmann Maurycy
10. Goldgard Maurycy
11. Grygloski Karol
12. Gutwiński Franc.
13. Kasprzyk Benedykt
14. Kiszka Stanisław
15. Kuliński Kazimierz
16. Muszyński Czesław
17. Sidelnik Bazyli
18. Sławiński Wincenty
19. Weinheber Fryd.
20. Woźniczka Ignacy
21. Zieliński Bolesław
22. Żegestowski Kazim.
23. Żukowski Tadeusz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3, stopień II otrzymał 1, stopień III 3 uczniów.

Klasa VII.

1. **Chmurski Antoni**
2. **Mięsowicz Władysław**
3. **Mika Wincenty**
4. **Teufel Salomon**
5. **Wasserberger Leon**
6. Barberowski Karol
7. Batko Józef
8. Bauer Ludwik
9. Buchała Franciszek
10. Buzała Kazimierz
11. Closman Juliusz
12. Hanusz Stanisław
13. Kucik Paweł
14. Leinkram Michał
15. Leonhard Stanisław
16. Lewicki Emilian
17. Macheles Zygmunt
18. Nadel Mendel
19. Piotrowski Teofil
20. Polak Tadeusz
21. Romański Adam
22. Rychłowski Kazim.
23. Schrager Izak
24. Staszewski Miecz.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 8 uczniów.

Klasa VIII.

Stopień celujący otrzymało	5
Stopień pierwszy otrzymało	29[1]
Stopień drugi otrzymało	2
Do egzaminu poprawczego przeznaczono . . .	1
Razem . . .	37[1]

Wynik egzaminu dojrzałości.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się:

a) uczniów publicznych	34
b) eksternistów	6
c) prywatystów	1
Razem . . .	41

Egzamin dojrzałości z odznaczeniem złożyli:

1. **Bobrowski Emil** z Niepołomic, ur. w r. 1876
2. **Krókowski Konrad** z Sambora, ur. w r. 1876
3. **Sandacz Józef** z Włosiennicy, ur. w r. 1872.

Za dojrzałych uznani zostali:

4. Berger Aron z Krakowa, ur. w r. 1873
5. Błachociński Antoni z Krakowa, ur. w r. 1876
6. Brason Ludwik z Krakowa, ur. w r. 1876
7. Gaertner Jan z Ulanowa, ur. w r. 1873
8. Garfunkel Leibisch z Tarnowa, ur. w r. 1875
9. Grüner Izak z Krakowa, ur. w r. 1875
10. Haduch Ludwik z Jaćmierza, ur. w r. 1875
11. Hanusiak Stanisław z Łętowni, ur. w r. 1873
12. Jachimczak Franciszek z Słomirogu, ur. w r. 1875
13. Janczy Wojciech ze Sromowiec wyżnich, ur. w r. 1875
14. Jelonek Bruno z Ludwinowa, ur. w r. 1875
15. Kahane Maks z Podgórza, ur. w r. 1872
16. Korczyński Edward z Krakowa, ur. w r. 1877
17. Lardemer Adam ze Lwowa, ur. w r. 1876
18. Lenartowicz Stanisław z Rzeszowa, ur. w r. 1874
19. Nowotny Jan z Sambora, ur. w r. 1876
20. Owsiński Józef z Podgórza, ur. w r. 1876
21. Pelz Scholem z Krakowa, nr. w r. 1875
22. Reiner Zygfryd z Krakowa, ur. w r. 1874
23. Supiński Leopold z Mielca, ur. w r. 1875
24. Święcicki Jan z Podgórza, ur. w r. 1875
25. Wadowski Stefan z Zagórowa w Król. Pol., ur. w r. 1873
26. Willer Mojżesz z Podgórza, ur. w r. 1877
27. Wolff Eugeniusz z Dobczyc, ur. w r. 1876
28. Rutkowski Kazimierz z Bochni, ur. w r. 1864 (prywatysta)
29. Binek Sylwester z Odolanowa w W. Ks. Pozn., ur. w r. 1872 (eksternista)
30. Gaworzeski Józef z Kęszyc w W. Ks. Pozn., ur. w r. 1873 (ekstern.).

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 publ. i 1 eksternistę, reprobowano na rok 1 publ. i 3 eksternistów, bez terminu 1 publ., od egzaminu odstąpiło 2 publ.

Do Rodziców i Opiekunów.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1994/5 odbędą się d. 29, 30 i 31 sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w wyjątkowych wypadkach może być uwzględnione.

Uczniowie mają się zgłaszać do wpisu osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo z ostatniego półrocza.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący mają przedłożyć: *a)* metrykę urodzenia, *b)* świadectwo szkolne i *c)* złożyć taksę wpisową w kwocie 2 złr. 10 cnt. w. a.

Nadto winien każdy uczeń, wstępujący po raz pierwszy do zakładu, przedłożyć świadectwo rewakcynacyi (powtórnego szczepienia ospy), odbytej w roku poprzedzającym wstąpienie do szkoły. Bez takiego dowodu nie wolno przyjąć ucznia do zakładu.

Każdy uczeń przy wpisie ma złożyć 1 złr. na pomnożenie środków naukowych.

Opłata szkolna, która ma być złożoną w pierwszych sześciu tygodniach każdego półrocza, wynosi 20 złr. w. a. na jedno półrocze.

Rodzice i opiekunowie zechcą przy wpisie oświadczyć dyrekcyi, czy sobie życzą, aby ich synowie lub pupile pobierali naukę w przedmiotach nadobowiązkowych. Kto naukę tę rozpocznie, temu nie wolno jej przerywać przed końcem roku bez zezwolenia dyrekcyi.

Egzamina wstępne do I klasy odbywają się w dwóch terminach, z których pierwszy przypada na 30 czerwca i 1 lipca, drugi zaś na 1 i 2 września.

Egzamina poprawcze ze wszystkich klas odbędą się w dniach 30 i 31 sierpnia; na egzamina wstępne dla klas wyższych przeznacza się dzień 1, 2 i 3 września.

Nabożeństwo wstępne odbędzie się dnia 3 września, a dnia 4 września rozpocznie się regularna nauka szkolna.

W Krakowie, dnia 30 czerwca 1894 r.

Tadeusz Skuba
dyrektor.